

Le Grand Jeté

Jehuda Löw ben Becalel rabbi megmutatja Rudolf császárnak a lényeket

irodalmi forgatókönyv

Kozma György ötletéből

BEVEZETÉS

1988-ban a prágai Óúj Zsinagóga padlásán két fiatal cseh kutató, Jiří Brizina és Josef Kabeš egy régi csillagászati könyv lapjai között egy minden bizonnyal otffelejtett cédulán középkori, héber nyelven írott szövegtöredéket talált. A leletet szövegkritikai megjegyzéseikkel együtt publikálták a „Archeologické rozhledy” c. cseh szakfolyóiratban, de mostanáig nem figyelt fel rá a tudományos világ.

Az alábbi magyar fordítás a lehetőségek szerint ragaszkodik az eredetihez:

„Én Jehuda Löw ben Becalel, az Új Zsinagóga¹ rabbija írom mindezt Rudolf császár uralkodásának idején, Prágában, hogy mindazon események, melyek történtek és történni fognak megörökítve maradjanak az utókor részére tanulságul minden elkövetkezendő időkre. Mikoron a Szent, áldott legyen megengedte, hogy bepillanthassak az idők folyásába, megláttam mindazokat az eseményeket, melyek megtörténtek mióta a Szent, áldott legyen megteremtette az embert, Ádámot, és láthattam mindazokat az eseményeket melyek meg fognak történni mindaddig míg el nem jön a Messiás, hogy visszavezessen bennünket a Paradicsomba. Láttam, hogy egy távoli korban a franciák földjén egy ifjú a Szent, áldott legyen dicsőségére táncol, mint hajdanán magasztos Dávid királyunk a Szentséges Frigyláda előtt. És láttam, hogy Dávid király leszármazottja fém dobozban repül a felhők felett, hogy találkozhasson a táncossal. És mindezeket leírtam, hogy majdan az eljövendő korok bölcs emberei is megismerhessék eme csodás történéseket, és talán meg is tudják magyarázni mindnyájunk okulására. Mikoron az Úr választott népének ellenségei oly nagyon megsokasodtak, elérkezetté vált az idő, hogy megalkossam a Szent, áldott legyen utasítása szerint azon élőlényt, ki engedelmesen szolgálja és segíti népünket...”²

a kézirat további része annyira megrongálódott, hogy gondos restaurálással sem lehetett olvashatóvá tenni.

ábra 1: Vaclav Nijinsky

¹ A későbbi Óúj Zsinagóga

² Stirling Zoltán fordítása

1. jelenet. Prága, 1589.

Jehuda Löw ben Becalel rabbi és két segédje a gyertyák fényétől homályosan megvilágított egyszerű berendezésű szobában héberül imádkozik. Az ima szavai keverednek a Tóra teremtésről szóló szakaszaival. A helyiség lassan, szinte észrevétlenül kitágul, vízcsofogás hallatszik, és a Moldova partjává alakul át a tér. A rabbi a folyópart agyagjából aprólékos gondossággal egy fekvő emberi alakot formáz. Amikor elkészül vele, az egyik segédjéhez fordul.

LÖW RABBI

A te természeted, mint a tűz, kerüld hát meg hétszer a Gólemet, s közben a szent szavakat mondd.

A segéd engedelmesen megkerüli a fekvő alakot, a nedves agyag fokozatosan kiszárad, majd elkezd egyre jobban izzani. Ezután a rabbi a másik segédjéhez fordul.

LÖW RABBI

A te természeted, mint a víz, kerüld hát meg te is hétszer a Gólemet, s közben a szent szavakat mondd.

A másik segéd is engedelmeskedik a parancsnak. Ekkor a Gólem elkezd hűlni és lassan felveszi az emberi bőr színét. Ezután maga a rabbi járja körbe, ekkor a Gólem mellkasa elkezd emelkedni és süllyedni. Mikor a rabbi végzett a varázsigékkel, egy előre elkészített pergamenlapot helyez a Gólem nyelve alá, mire az lassan, nagyon lassan felül és körülnéz. Váratlanul erős dörömbölés töri szét az ajtatos csendet. A folyópart hirtelen visszaalakul a kis szobává. A két segéd megrettenve néz egymásra, a rabbira, a Gólemre. Löw rabbi megőrizve háboríthatatlan nyugalmát, az ajtóhoz lép és kinyitja. Az ajtóban Taddeus Hayek, II. Rudolf császár házi orvosa, és titkos tanácsosa áll a császári testőrség kíséretében. Hayek gyanakodva szimatol körül, egyből megérzi, hogy itt valami nagyon különös, titokzatos dolog történik.

LÖW RABBI

Minek köszönhetem a megtiszteltetést, hogy nagyméltóságú uram meglátogatta szerény hajlékomat?

Hayek, miután hiába tekintget jobbra-balra, hiába mereszti a szemét a legsötétebb zugok felé, nem talál semmi kézzelfogható bizonyítékot, ami ürügyül szolgálhatna a rabbi elleni fellépésre, csalódottan közli:

HAYEK

őfelsége látni szeretné legújabb találmányodat.

A segédek lopva megpróbálják eltakarni Hayek elől a közöttük ülő Gólemet. A rabbi is enyhén zavarba jön. A Gólem lassan kezd felállni, hogy engedelmeskedjék a parancsnak. Hayek figyelmét semmi sem kerüli el.

HAYEK

Nocsak, új segéded van? őt még nem ismerem. Egyszóval, őcsászári felsége látni akarja a múlt dicső hőseit az új távolbalátó csodamasinád segítségével.

Mindnyájan megkönnyebbülnek, a Gólem is visszaül a helyére.

LÖW RABBI

Mondd meg, uram, őfelségének, mire kettőt üt az óra, nála vagyok.

2. jelenet. Prága, Hradzsín, 1589.

A teremben fő helyen ül maga a császár, mellette Hayek, körülöttük férfiak, nők, az udvari slepp. Löw rabbi két segédje egy letakart, különös szerkezetet től a terem közepére. A rabbi hatalmas fém tálakat helyez el körben a teremben. Mikor minden előkészülettel végeztek, a rabbi megáll a császár előtt, mélyen meghajol.

LÖW RABBI

Felség, készen állok arra, hogy bemutassam néked és eme díszes társaságnak mindazon kiváló embereket és csodás eseményeket, melyekről a történetíró krónikások oly sok mindent feljegyeztek, és mindazokat is melyek majdan a jövő távoli messzeségében történnek meg. Ám mindez nem jár veszélyek nélkül. Elég egyetlen kis hibát elkövetnünk és végzetes dolgok történhetnek. Ezért nyomatékkal megkérek minden jelenlévőt bármit lássanak is, legyen az bármily furcsa, különleges, netán érthetetlen, ne mosolyogjanak és ne nevéssenek, mert ezzel kihívhatják maguk ellen a sors és a múlt idők nagy szellemeinek méltó haragját.

RUDOLF CSÁSZÁR

Megértettük, rabbi. Kezdj hozzá.

Löw rabbi megáll a terem közepén, háttal a császárnak. Imákat mormol maga elé, közben segédei meggyújtják a tálakban levő füstölőket. Hatalmas füst borítja be a termet, nem hallatszik más, csak a füstölők sistergése és a rabbi mormolása. Az egész teremben sötét van, csak a szerkezet körül dereng valami különös fény. Váratlanul szétoszlik a füst, és mintha a televízió és a filmvetítő különös keveréke lenne, a gép körül megjelenik a város látványa, a Hradzsín, a Károly-híd, a Pékek utcája, az Óúj Zsinagóga és más képek a XVI. századi Prágáról.

Az udvar ámultan szemléli a csodás tüneményt, de a császár még elégedetlen.

RUDOLF CSÁSZÁR

Mindez valóban csodálatos, tudós Rabbi, de mégis az a vád érhet, hogy találmányod nem más, mint egyszerű szemfényvesztés. Mutass hát nekünk olyant, mely meggyőző távolbalátód valóban nagyszerű voltáról. Mutasd meg nekünk a távoli tájakat és korokat, melyeket eddig nem ismerhettünk.

A rabbi meghajol, és újabb füstölőket gyújt meg. Változik a kép. Megjelenik Szentpétervár a behavazott utcáival, palotáival, trojkáival; Párizs, az Eiffel-torony, a szecessziós épületek, az Orly, amint éppen felszáll egy repülőgép; Prága utcái, terei a huszadik században; a prágai Operaház.

A színhely változik, valami sötét teremben különös öltözetű emberek vannak.

3. jelenet. Prága, Operaház, nappal, 1998.

A színpadon klasszikus és avantgarde elemeket is magába építő látványos balettet láthatunk (A fából faragott királyfi, vagy a Petruska). A sötét nézőtéren csak ketten ülnek, Kamca Tamás a koreográfus és Papušek, a cseh tolmács. Kiderül rögtön, hogy a bemutató előtti próbák egyikén vagyunk, hiszen még nem zenekar, csak zongorista játssza a zenét, de a próba már jelmezes, díszletek közötti. A táncosoknak sehogy sem sikerül elkapniuk a ritmust.

KAMCA

Állj! Stop! Úgy rossz az egész, ahogy van. Papušek, fordítsd már, az istenedet!

Papušek elkezd szinkronban tolmácsolni Kamca szavait.

KAMCA

Ezerszer elmondtam, hogy ennél a résznél sokkal gyorsabban kell mozogni, sokkal pergőbben, sokkal indulatosabban és a dallamív végénél hirtelen megállni! Úgy mozog mindenki, mintha az agg népi táncosok szeretetotthonából lépett volna ki. Tessék

erőteljesebbnek, határozottabbnak lenni. Még egyszer a jelenet elejétől. Gyorsan, gyorsan! A jövő héten bemutató. Papušek a faszért nem fordítasz már normálisan?!

A táncosok kedvetlenül visszaállnak a kezdőhelyzetbe.

KAMCA

Gyerünk!

Megszólal a zene, a táncosok alig tesznek pár lépést, pár mozdulatot, Kamca leállítja őket.

KAMCA

Álljunk le! Ez így nem megy. Húsz perc szünet mindenkinek.

A táncosok pillanatok alatt elhagyják a színpadot. Kamca bosszúsan vonul ki a nézőtérről.

4. jelenet. Prágai Operaház büféje, 1998.

Kamca odalép a pulthoz. A büfés kérdően néz rá.

KAMCA

Whisky! Egy decit!

A kezével mutatja, hogy nagyot. Amikor a büfés ásványvizet akar hozzátölteni, Kamca megállítja.

KAMCA

Víz nem kell.

Elveszi a poharat, leül egy asztalhoz, cigarettára gyújt. Felhajtja a whiskyt. Az üres poharát mutatja a büfésnek.

KAMCA

Még egyet!

A büfés kitölti az újabb adagot.

HANG

Kamca Tamás! Telefon, Budapest.

KAMCA

(a büféshez:) Aztán ne idd meg!

Elvonul a félreeső zugban levő telefonhoz.

KAMCA

Itt Kamca Tamás... Mi olyan sürgős?... Mi az, hogy újabb követelések?!... Már így is az övé marad a lakás... Hogy-hogy nem elég neki?! Ezen a váláson akar meggazdagodni?!... Ide figyeljen! Nem azért fizetem magát, hogy ilyenekkel zavarjon, hanem hogy elintézzé simán a válást. Már így is túl sokat kapott a volt feleségem. Azért a pénzért, amit maga kap tőlem igazán leszerelhetné azt a nőt! Ha ezt se tudja elintézni, egy fillért sem fog tőlem kapni! Három hét múlva otthon leszek. Azt akarom, hogy addigra minden el legyen intézve és simán zajoljon le a válóperes tárgyalás!

Lecsapja a telefont. Feldúltan megy vissza a pulthoz.

KAMCA

Hol a whiskym?!

Egyhajtásra megissza. Papušek, a tolmács lélekszakadva jön Kamcához.

PAPUŠEK

Jöjjön gyorsan, már mindenki a színpadon van. Az igazgató úr is meg akarja nézni a próbát.

KAMCA

Mondd meg, hogy mindjárt megyek. *(a büféshez:)* Még egy whiskyt!

PAPUŠEK

Nem kéne annyit innia. Meglátja még baj lesz ebből.

KAMCA

Senkinek semmi köze hozzá, amíg rendesen megcsinálom, amire a szerződésem szól. Ez nálam védőital. Ide azzal a whiskyvel, sőt add ide az egész üveget, majd kifizetem.

Elragadja az üveget és a megbotránkozott Papušekkel bemegy a nézőtérre.

5. jelenet. Operaház, nézőtér, 1998.

A sötét nézőtéren leteszi az asztalkájára az üveget.

KAMCA

Akkor kezdjük a jelenet elejétől!

A színpadon elkezdenek táncolni. De ez most más, mint a szünet előtt. A táncosokban mintha valami megmozdult volna, megtörténik a csoda, megérik a zene és a mozgás harmóniájának varázsát, már nem a kötelességtudat hajtja őket, hanem valami földöntúli örömet éreznek tánc közben. Olyan lelkesültséggel forognak, ugranak a deszkákon, hogy akár az egész próba bemutatónak is beillene. Még Papušek, ez a morc férfi is elkezdti öntudatlanul a ritmusra ingatni a fejét. Kamca izgatottan vezényli letről a ritmust a táncosoknak.

KAMCA

Ez az! Így kell ezt csinálni! Gyerünk tovább! Ne álljatok le! Most megvan!

A szólótáncos a színpad közepén hatalmasat ugrik és perdül is egyszerre. Váratlanul kinyílik a nézőtérre vezető egyik hátsó ajtó. Éles fénysáv hasít a sötét nézőtéri folyosóra. A nyitott ajtón hatalmas indulattal Hušek, az Opera igazgatója vonul be, nyomában hűséges kísérelével, Jeèkoviccal a kutyahűségű titkárral. A varázs annyira erős, hogy még az igazgatónak ez a dühödt vonulása sem képes megtörni.

HUŠEK

Abbahagyni! Azonnal hagyják abba!

Hiába az ordítás, a zene, a tánc megállíthatatlanul hömpölyög tovább. Hušek odarohan a zenekari árokhoz és onnan ordít fel a színpadra.

HUŠEK

Azt mondtam, hogy mindenki hagyja abba!

Lassan, egyenetlenül leáll a zene, a táncosok is elvesztik lendületüket, megállnak, értetlenül néznek a nézőtér felé. Kamca értetlenül néz Hušekre, Papušekre, majd megint Hušekre.

KAMCA

(ordítva a tolmácshoz:) Mi van, mi az isten történik itt? Próba van, kergesse ki ezt a barmot!

JEČKOVIC

A direktor úr...!

KAMCA

Szarok rá, ha az atyáúristen is! A próba a direktor! Én is annak engedelmeskedem! Folytatni!!!

JEČKOVIC

A saját színháza ...

KAMCA

Nekem meg saját szerződése van! Na, ki innen!

A tolmács elkezdené mondani, hogy az igazgató úr így, meg úgy, meg amúgy, de már ott is van Hušek és dühösen magyaráz Kamcának, nem törődve azzal, hogy emez érti-e vagy sem? A helyzet komikus: Papušek szinte gigászi erőfeszítéssel próbál lépést tartani a két dühtől folyogó ember két különböző nyelven fröcskölő mondataival.

HUŠEK

Már nincs fiacskám! Itt van! Kifelé!

Hušek Kamca szerződését lobogtatja a kezében, és próbálja eltépni. A sok papírlap ellenáll Hušek puffadt ujjainak, ezért az a fogával is besegít. Kamca fölfordít a színpadra, ráordít az asszisztensére, és a zongorakísérőhöz is van néhány eltorzult félszava.

KAMCA

Hol élünk, ez itt Európa, vagy az arab-izraeli határ?! Folytatni..!, nyúljon már bele a billentyűibe! ...Mit képzelsz maga, Hušek, ki maga, Hušek, direktorok jönnek, mennek, Hušek, a koreográfus meg marad, Hušek... Papušek, ezt nem fordítod, bazmeg, Papušek, bezzeg az ágyban tolmácsolni akartál volna, a szép Jolandának, fordíts, vagy ki vagy rúgva... Mi van ott fönny, maguk nem láttak még színházi balhét, fasz igazgatót, ordító koreográfust, akkor maguk még semmit nem láttak, hogy kerültek ide, falábúak? A tánchoz nem direktor kell, hanem lélek... Na menjen innen, Hušek, gyorsan, amíg nem verekszem, Hušek ...

HUŠEK

(mindezzel egyidőben:) Ez egy koreográfus? ez egy tetű pinabubus!, ez egy cardebalett megrontója! Lehet, hogy ezt Budapesten megteheded, fiacskám, de Prága nem szorul rá egy kiégett Kamcára! Slussz-passz, ennyi, fogod a köpenyed, irány haza! Nem tűröm, hogy az én színházamban munka közben bárki is igyon!

Bűnjelként felemeli az asztalon álló üveget és kiönti a földre annak tartalmát.

JEČKOVIC

Szerintem ezt az előadást egy helyi koreográfus normálisan meg tudta volna oldani, nem lett volna szükség egy alkoholista külföldre.

KAMCA

Mi a francokat gagyogtok itt össze-vissza!? Ti belőlem éltek, meg az ilyenekből, mint amilyen én vagyok! Nélkülem csak egy rakás szarzsák vagytok!

HUŠEK

És az előleget is vissza fogod adni!, és az összes piát is vissza fogod adni!, amit megittál!, dilettáns tánctanár, nesze, fuuu...!!!

EGY VILÁGOSÍTÓ

Az istenit! Te, ez tényleg megdugta az egész balettkart?

EGY MÁSIK VILÁGOSÍTÓ

Á, egy nyavalyát! Csak a Hušek feleségét...

KAMCA

Eltakarodtok ti a picsába!

Sértődötten otthagya az egész társaságot.

6. jelenet. Prága, Operaház, előcsarnok, Operaház előtt, nappal, 1998.

Kamca a kihalt előcsarnokban szembetalálkozik Zsuzsával, aki éppen akkor jön, hogy

megnézze a próbát.

KAMCA

Te meg mi a francnak jöttél most ide!?

Meg sem áll, megy ki az épületből. Zsuzsa ocsúdva a nem várt fogadtatást követő döbbenetből, siet utána.

ZSUZSA

Most meg mi bajod van már megint? Te kérted tegnap, hogy jöjjenek el megnézni a próbát!

KAMCA

Azt aztán nézheted.

Egy különös ruhába öltözött férfi, Solmon báméskodik az Opera előtt, véletlenül összeütközik a lépcsőn éppen lerohanó Kamcával, akit ez sem állít meg, minél előbb el akar kerülni erről a környékről, csak mentében ordít rá a férfira:

KAMCA

Fuck off!

Mutatja is.

SOLMON

(*zavartan:*) Oh, sorry sir, sorry.

Kamca bevágódik a sarkon várakozó taxik egyikébe, Zsuzsa épp hogy be tud ülni mellé és már indul is az autó. Solmon fejcsóválva néz utánuk, majd megy tovább a prágai utcákon.

7. jelenet. Prága, Új Zsinagóga, nappal, 1998.

Solmon elérkezik az Új Zsinagógához. Nézi az épületet, akárcsak bármelyik másik turista. A lenyűgöző épületből kiáradó elmúlt évszázadok levegője annyira hatással van rá, hogy jó ideig közeledni sem mer a padlásra felvezető oldalajtóhoz. Megilletődötten nézi a zsinagógát, megvárja míg egy nagyobb turistacsoport elvonul, és csak azután mer beslisszanni az eldugott kicsiny ajtón. A régóta használatlan keskeny lépcsőkön vastagon áll a por, ahogy halad egyre följebb, úgy lesz egyre sötétebb minden. Vastag tömörfából készült ajtó zárja el az útját, megpróbálja lenyomni a hatalmas kovácsoltvas kilincset és csodák csodájára lassan, nyikorogva, de mégis megmozdul. Elhárult hát minden akadály, és végre beléphet a legendás padlásra, ahova miután elpusztította a magateremtette Gólemet, Löw rabbi a porait elrejtette. Majd halálbüntetés terhe mellett megtiltotta, hogy bárki is betegye a lábát a padlásra. Kicsit borzongató érzés számára, ahogy átlépi ezt a küszöböt, elvégre bármennyire nem hisz bennük, hatással vannak rá a régi legendák. Mégis hamar túlteszi magát ezen a szorongáson és munkához lát, kis seprűt, lapátot és egy nagy zsákot vesz elő. Alaposan felsöpri a padlást, és az összes port a zsákba tölti.

8. jelenet. Prága, kocsmá, éjszaka, 1998.

Kamca részegen ül a pultnál, mellette — tegyük föl — *egy Hrabal (Menzel, Forman, Havel, Hašek, vagy maga Švejk)* ül, akinek magyarul néha. Persze, amaz csak bólogat, hiszen nem érti, mit mond ez a kedves, részeg külföldi. De mivel itt mindenki alapvetően barátságos és vendégszerető, hát úgy teszünk, mintha nagyjából egyetértenénk vele. A pult fölött a sarokban bekapcsolt tévé képernyője villog.

KAMCA

Még egy sört, meg még egy vodkát! A sör legyen cseh, a vodka legyen orosz!

Papušek, a Prágai Állami Operaház által szerződöttség és a botrány folytán ugyanezen napon szintén munka nélkül maradt tolmács lép be a kocsmába. Egy szempillantással felméri a kocsmát.

mát és megállapítja, hogy végre jó helyen jár. Egyenesen Kamcára ront.

PAPUŠEK

(rögtön a fojtogatással kezdi:) Csakhogy megvagy, nyomorult!

KAMCA

(ennek megfelelően, fuldokolva:) Utállak titeket, tolmácsokat, táncosokat, cseheket. Semmit se tudtok a táncról! Csak az oroszok! Vagy orosz szeretnék lenni, Papušek, vagy zokni! Cseh soha! Mindig is csak ők tudtak táncolni. De az orosz kultúra fővárosa Párizs, faszikám, és nem az arany Prága! Az egész orosz bagázs Párizsban lett világhírű. Chagall is, Stravinsky is, Viszockij is! Meg az a buzi Nijinsky!

Vaclav Havel (Švejk, vagy egy vak kőműves) érdeklődéssel figyel, de azért óvatosan arébbhúzódik a dulakodóktól a padon.

PAPUŠEK

Csirkefogó!

KAMCA

Te ugye hozzám beszélsz? Nem a direktorodhoz, a köztársasági elnöködhöz, a faterodhoz, hanem kifejezetten engem fojtogatsz, művészileg válságba jutott magyar, ámde világhírű koreográfust, he?

PAPUŠEK

Politikai válságba' vagy te, nem művészibe'...

KAMCA

Derék fiú vagy, Papušek, hogy a főnökeid helyett ide jöttél a seggemet nyalni ...

PAPUŠEK

Tudod ki a derék! Engem ugyanis kirúgtak veled együtt. Minek magyar tolmács, ha nincs magyar koreográfus!

KAMCA

Na ez jó!

PAPUŠEK

Csakhogy te levelet írtál még a Havelnak is, egy tízoldalast, hogy összejöjjön ez a melód, ez a kis prágai táncocskád, aztán jól elbasztad..., ha-ha..., a szó, szoros értelmében, ha-ha...!

KAMCA

Barom. Az ember nem azért ír levelet... Az ember azért ír levelet, ... az ember az utókornak ír levelet. Hogy nyoma maradjon. Bizonyítéka. Igazolványa, tudod, Papuška?!

PAPUŠEK

(üti-veri Kamcát. Hősünk már nem védekezik:) Tisztelt Utókor! Van szerencsém bejelenteni, hogy alulírott... Marha barom vagy, az vagy! Eljátszottad a melómat! Menj haza! Rúgj be otthon, Pesten! Nesze neked, Európa!

Kamca ebben a történelmi pillanatban átöleli Papušeket, fölcibálja az asztal mellől és táncolni kezd vele, egy olyan improvizált, balettprecízitá-sú koreográfia szerint, amely egyes elemeiben sajátja mind a prágai sörnyeldekélő kispolgárnak, mind a magyar borvedelő, és csárdást ropó népnek is.

Zsuzsa lép be a kocsmába.

ZSUZSA

Gyere, menjünk! Minden bent van már a kocsiban. Még a délelőtti hisztéria előtt haza

akarok érnei.

KAMCA

Muszáj állandóan olyankor zavarnod, amikor éppen jól elvagyok? Ritka pillanatok az életemben...

Föllép a kocsmasztalra, húzza maga után az állástalan cseh tolmácsot és táncol, mint Nijinsky, az isten.

A tévében meg éppen egy új kosztümös sorozat kezdődik Löw rabbiról, Prága legendás csodarabbijáról, akinek szintén voltak ügyei földöntúli hatalmakkal.

9. jelenet. Prága, Hradzsín, 1589.

Az udvari népség ámulva nézi a különös képeket, melyeket a távolbalátó közvetít eléjük. Vált a kép, újabb világok tűnnek fel.

10. jelenet. Ta'izz, Jemen, repülőtéren, nappal, 1998.

Kis gép érkezik Párizsból, egy-két turista, néhány arab, valamint Kone száll ki a gépből. Egy hosszú kaftánba öltözött, gondozatlan szakállú férfi, Mordecháj várja a Sorbonne-ról hazatérő fiút. Közel hajol Konéhoz, aki a kellemetlen lehelettől hiába próbálja távol tartani az arcát, nem menekülhet tőle. Konében a hazaérkezés nosztalgikus boldogsága keveredik az undorral, amit ez az ember kelt benne.

MORDECHÁJ

(átveszi a csomagokat:) Üdvözöllek itthon! Már nagyon vártunk. Remélem kellemesen telt az utad. Bizonyára emlékszel rám, Mordecháj vagyok.

KONE

Természetesen emlékszem rád, bár nagyon régen találkoztunk utoljára. Atyám nem jött elém? Csak nincs valami baja?

MORDECHÁJ

Nyugodj meg teljesen egészséges, csak nagyon elfoglalt mostanában. De otthon türelmetlenül vár. Az autó kint áll a parkolóban.

Lestrapált, öreg Mercedesbe ülnek és egy a hegyekben kanyargó keskeny úton hajtanak végig, nagy porfelhőt keltve maguk mögött.

11. jelenet. Kis falu a jemeni hegyek közt, nappal, 1998.

A hegyek közt megbúvó pár házból álló kis faluba érkezik az autó. A házak körül állatok szamarak, kecskék, juhok. Ahogy megáll az autó, a legnagyobb házból kilép Jehuda rabbi, egy szikár, tekintélyt parancsoló férfi. Kone odalép hozzá.

JEHUDA RABBI

Térdelj le, fiam!

Kone letérdel, a rabbi a feje fölé teszi a kezét és megáldja, majd felsegíti a földről.

JEHUDA RABBI

Üdvözöllek itthon. Örülök, hogy megjöttél.

A rabbi hangja semmilyen érzelmet nem árul el.

12. jelenet. Budapest, éjszaka, 1998.

Kamca, mintha csak a prágai sörözőből lépett volna ki, kábultan bolyong a budapesti éjszakában. Egy bár kivilágított bejárata előtt tétován megáll, majd nagy levegőt véve belép. Amint a

szeme hozzá szokik a félhomályhoz meglátja, hogy a szűk folyosó egy hatalmas hodályba torkollik, ahol a szétszórtan elhelyezett asztaloknál férfiak ülnek. A középben levő színpadszerűsége szinte teljesen meztelen táncosok vonaglanak. Amint Kamca leül egy üres asztalhoz, rögtön két félmeztelen lány telepedik hozzá.

MAGDI

Szia, magyar vagy?

KAMCA

Igen, mért, baj?

MAGDI

Nem, így legalább tudunk beszélgetni.

A Magdi nevű lány beleül az ölébe, elkezd simogatni. Kamca eltolja magától.

KAMCA

Ezt most hagyjuk, jó?

MAGDI

Mi van, nem tetszem neked?

KAMCA

Nem arról van szó...

Egy nagyon elegáns, de mégis kissé pincérszerűen felöltözött nő lép hozzájuk.

ZSÓKA

Mit hozhatok?

KAMCA

Egy deci whiskyt kérek.

ZSÓKA

És a hölgyeknek?

MAGDI

Én egy koktélt kérek.

ILDI

(ő a másik lány) Én is.

KAMCA

Na, akkor ezeket kérjük.

13. jelenet. Jemen, Szombat este, 1998.

A nagy teremben felállított lakomai asztal körül állnak a falu vezetői. Középen Jehuda rabbi a sabbat-kimeneteli imát énekl, mellette áll Kone, de ugyancsak ott láthatjuk a Prágában megismert Solmont is. Az asztalon a rabbi előtt egy hatalmas ódon könyv.

JEHUDA RABBI

„Az Örökkévalótól jön az igazak segítsége, ő az erősségük a bajban. Megsegíti és kiváltja őket a gonoszok kezéből, hisz nála keresnek menedéket. Felmutatta erős karját az Örökkévaló minden nép szem láttára, a világ minden táján láthatták Istenünk segítségét. őrszemeid egyszerre hallatják hangjukat, örvendeznek, mert saját szemükkel látták, hogyan vonul be újra az Örökkévaló Cionba.” Örök Istenünk, váltsd valóra az Írás szavát: „Mily szépek is a hegyek ormain a hírhozó lépte nyomai! Békét hirdet, jót hangoztat, szabadulást hoz, azt mondja Cionnak: »Istened trónjára

lépett! Már itt vannak az elsők Cionban, Jeruzsálembé küldtem hírnökeimet!« Ámen, szelá!”

Mikor befejezi az imádságot int, az emberek leülnek.

JEHUDA RABBI

Mint mindnyájan tudjátok, testvéreim, szent és dicsőséges küldetésünk, hogy az Eljövendő útját előkészítsük. A Szent, áldott legyen, Izráel házából egyedül minket talált méltónak arra, hogy figyelmünkkel kövessük, számon tartjuk és egy könyvbe feljegyezzük a mi leghatalmasabb uralkodónknak, Dávid királynak a leszármazottait, kik közül a Szent, áldott legyen, megígérte, hogy szabadítót fog támasztani választott népének. Ha ő, az eljövendő hatalmas Messiás győzedelmeskedik, ismét a teljes béke és boldogság árad szét a világon. Akkor visszatérünk végre a paradicsomkertbe, ahonnan Ádám feleségének, Háv-vának³ a asszonyi gyengesége, és a kígyó ármánykodása miatt kiűztünk, de mely vidéket a Szent, áldott legyen, az idők kezdetétől fogva nekünk szánt örök lakhelyül. Tudjuk, hogy minden eszközzel segítenünk kell a Messiás eljövetelét. Jelenleg a feljegyzéseink szerint csak egyetlen olyan fiúgyermekről tudunk, aki méltó ehhez a nehéz küldetéshez, ki Izráel törzseiből és Dávid király házából származik. Konét, fogadott fiamat, mindnyájan ismeritek. Mikor szüleit az Úr ellenségei azon a szörnyűséges éjszakán megölték, én vettem őt magamhoz, Európa és a világ legjobb iskoláiban taníttam, most végre hazatért, hogy a megszerzett tudást szent küldetésünk szolgálatába állíthassa. ő az, aki a jelenleg élő két Dávidi leszármazott közül megfelel mindazoknak a követelményeknek, amelyeknek a Messiásnak meg kell felelnie. Segítenünk kell hát neki, hogy kellően felké-szülhessen eme magasztos kül-detésére.

Kone nem igazán érti, hogy miről beszél a mostohaapja. Egy nagyon öreg rabbi emelkedik szólásra.

MOJSE RABBI

És mit tudunk Dávid király másik leszármazottjáról, aki távol Európában él?

Még Jehuda rabbi is mély tisztelettel beszél a bölcs öreggel.

JEHUDA RABBI

Alaposan megvizsgáltunk min-dent. A másik leszármazott, egyidős Konéval, és ő is korán elvesztette szüleit, de ő el-hagyta ősei hitét, és népünkhöz méltatlan életet él, így nem lehet az, hogy ő legyen a Szabadító. Ezért Kone az, kit egyedül a Mes-siásnak kell tekintenünk. Az Írások szerint a Szent, áldott legyen úgy vezérli a világot, hogy három nap múlva megfelelő lesz a csillagok állása, hogy nevelt fiamat, Konét felkenhessük Messiáskirályá.

Konén látszik, hogy teljesen váratlanul érte mindez, és nagyon nem tetszik neki. De ugyanakkor ismeri annyira a nevelőapját, hogy tudja, annak semmi értelme sem lenne, ha megpróbálna tiltakozni.

14. jelenet. Párizsi Opera, 1911. november végén.

Az Opera színpadán egy fiatal férfi táncol átszellemülten Stravinsky zenéjére (Tűzmadár). A színpad mögöl a balett vezetője, Gyagilev figyel a táncost, Nijinskyt. Az ifjú, mintha nem is hús-vér ember lenne, hanem egy légies lény, fantasztikus mozdulatokat, ugrásokat produkál. A közönség lélegzetvisszafojtva nézi. Ilyen nem létezik, hogy valaki így tudjon táncolni! A nézőtér közepén levő folyosón egy filmoperatőr tekeri rendíthetetlenül a kamera kurbliját. Az erkély első sorában egy fiatal lány, Pulszky Romola képtelen levenni a szemét Nijinskyről. A táncos teljesen megbabonázta a mozdulataival. Amikor véget ér a produkció, hatalmas taps és ováció tör ki a nézőtéren. Nijinsky kirohan a színpadról és Gyagilev karjaiba veti magát, aki óvón elvezeti az öltözőhöz.

³ Hávva - az „Éva” név héber alakja

15. jelenet. Budapest, Bár, éjszaka, 1998.

Kamca rosszul érzi magát. A szeme előtt összefolynak a képek. Úgy érzi, azonnal ki kell mennie a levegőre. Int a pincérnek, amíg az megírja a számlát, lassan feltápászkodik, indulni készül. Egy kigyúrt, túskehajú kidobófiú hozza a számlát, Kamca megnézi.

KAMCA

Na ne szórakozzatok velem! Mi ez?

A kidobófiú mintegy mellékesen előveszi a pisztolyát, megtölti és újból elrakja.

KIDOBÓ

Ez a számla, uram.

KAMCA

De mi a fasz ez itt?

A kidobó, méltóságteljesen viselkedik, mintha csak a legelőkelőbb londoni étteremben lenne főpincér.

KIDOBÓ

Ez kérem nem fasz, hanem a hölgyek által fogyasztott koktélok ára.

KAMCA

Na elmész te a bűdös picsába.

KIDOBÓ

Elnézést, ezt nekem mondta?

KAMCA

Na, ne szórakoztatok már velem!

KIDOBÓ

Szórakozásról szó sincs. Itt csak ön szórakozhat. Én dolgozom. Nos kifizeti végre a számlát?

KAMCA

Nem.

KIDOBÓ

Ez esetben, megbocsát?...

Behúz egy nagyot Kamcának, majd egyből megragadja, hátracsavarja a kezét, közben villámgyorsan kiüríti Kamca zsebeit. Míg az egyik kezével úgy lefogja Kamcát, hogy az mozdulni sem bír, a másikkal kiveszi a pénzt Kamca tárcájából. A többi vendég figyelemre sem méltatja ezt a mindennapos eseményt.

KIDOBÓ

Ezzel a fizetéssel megvolnánk.

Erősen fogja Kamcát és úgy cipeli a kijáráthoz.

KIDOBÓ

Eltakarodsz innen, mint a villám és többé még a környékre sem teszed be a lábad, megértetted? Nincs szükségünk ilyen személtládákra.

Kilöki Kamcát az utcára, és búcsúzóul még belerúg egyet.

KIDOBÓ

Kurva nagy mázlid, hogy nem vagyok verekedős kedvemben. De ebben az életben nem akarok veled még egyszer találkozni.

Kamca tántorogva indul el az utcán.

16. jelenet. Jemen, késő éjjel, 1998.

Jehuda rabbi, Solmon és még két férfi van már csak a teremben.

JEHUDA RABBI

Tudjátok, hogy a Messiás megjelenésével az egész világon szétárad a béke és a jólét, és újból az a paradicsom lesz a földön, melyet Ádám feleségének, Hávvának bűne miatt elvesztettünk. A mi szent kötelességünk, hogy a Messiás eljövételét minden eszközzel segítsük. Jelenleg a világon két férfi van, ki Dávid házából származik és így a Szabadító lehet. De tudjuk, hogy csak Kone alkalmas arra, hogy Messiásként megjelenhessen a világban. Szent küldetésünk felhatalmaz minket arra, hogy bármilyen eszközt felhasználhassunk célunk elérése érdekében. Azért kérettelek ide titeket, mert ti találtatok méltónak erre a kivételes feladatra. Meg kell ölnötök a másik leszármazottat, hogy semmi se álljon az új Boldog Világ eljövételének útjába. Solmon a zsákot!

Solmon előveszi a Prágából hozott porral teli zsákot. Jehuda rabbi belenyúl és kivesz egy marék port.

JEHUDA RABBI

Ez a por valaha az a Gólem volt, melyet annak idején Löw rabbi készített, hogy népünket megóvja minden bajtól. Ez a szent por meg fog védeni titeket mindentől és ugyanakkor hitelesíti és megszenteli minden cselekedeteket.

A port szertartásosan négy részre osztja, majd imákat mormolva egy-egy részt ráken a két férfire. A maradék két kupacból egy-egy kis adagot vesz fel egy ezüst kanállal. A két férfi lenyeli a port. Majd a rabbi egy fényképet nyújt át nekik.

JEHUDA RABBI

Ez a fénykép Budapesten készült. Azt a férfit látjátok rajta, akit meg kell ölnötök.

A fényképen Kamca látható.

17. jelenet. Budapest, utcák, éjszaka, 1998.

Kamca részegen bolyong az éjszakában. Semmi kedve hazamenni Zsuzsához, sőt valójában semmihez sincs kedve. Egy utcai telefonnál megáll, belép a fülkébe. Miután hosszasan nézegeti a noteszét, tárcsáz.

KAMCA

Vedd fel Gervay!... Vedd fel már!... Mi a fasznak nem vagy otthon!...

Dühösen lecsapja a telefont. Kilép a fülkéből. Továbbmegy az éjszakai fényekkel megvilágított kirakatok mellett. Egy antik bútorokat árusító üzlet kirakatában, díszes szekrény áll. Kamca nézi a szekrényt, úgy tűnik neki, mintha lenne valaki a tetején.

18. jelenet. Budapest, 1912.

Nijinsky a szekrény tetején guggol, Gyagilev a foteljében, háziköntösben pipázik és a bajuszát simogatja. A falon ikon, előtte gyertyák égnek, és feszület.

GYAGILEV

Szlávuskám, édesem, mondd utánam... Ha így csinálom a kezemmel, akkor az azt jelenti, hogy az időjárást kell dicsérned!

Egy jelet mutat a kezével.

Nijinsky belesimul a függönybe, nyöszörög, mint egy riadt állat.

GYAGILEV

Nem neszelhetik meg holnap a fogadáson, az újságírók, hogy néha rádjön ez a pánikroham és beszélni is elfelejtesz... Mondd utánam... Nem félek... Nem félek.

NIJINSKY

Nnnnee... eeemmm... fff... ééé... lll... eeekkk..... félek, félek, félek.

Zokogásban tör ki és leugrik az asztalra, majd, mint egy macska, a Gyagilev ölébe kuporodik. A gyertyák mozgó lángja különös árnyékokat vet az ikonra.

19. jelenet. Jemen, éjjel, 1998.

Kone egyedül van a szobájában. Gyorsan bedobálja a holmijait egy sporttáskába. Halkan az ajtóhoz lép, kiles. Kint sehol senki. Csöndben átvág a falu közepén levő téren. A pálmafák alatt várakozó autók közül kiválaszt egyet. Bedobja a táskáját, beül és elhajt.

20. jelenet. Budapest, utcák, éjszaka, 1998.

Kamca bolyongása során megpillantja Gervayt, a producert. Meggondolta magát, most már nem akar beszélni vele. Úgyszincs semmi értelme. Úgy tesz, mintha nem venné észre, gyorsan átvág a másik oldalra, és bekanyarodik egy sötét mellékutcába.

21. jelenet. Budapest, 1912.

Az Operaház színpadának hátsó részében egy kezdetleges vetítőt teker a balett „mozigépésze”, a színpadot egy hatalmas vetítívászon osztja két részre. A hátulról vetített filmen, mely a párizsi előadásról készült Nijinskyt látjuk, amint táncol. A színpad előterében maga Nijinsky táncolja szinkronban ugyanazt, pontosan ugyanazokkal a mozdulatokkal.

A díszpáholyban Gyagilev ül. Egy oldalsó páholyból Pulszky Romola nézi rajongva a csodálatos táncost. Gyagilev felfigyel a rajongó lányra, aki szintén észreveszi, hogy Gyagilev őt nézi. Éles tekintetváltás. Az első pillanattól kezdve egyértelmű számukra, hogy komoly riválissal állnak szemben. A színpadon Nijinsky táncol, mit sem sejtve erről a párbajról.

Vége a produkciónak. Kitoró ováció a nézőtéren. Mindenki állva ünnepli Nijinskyt, aki néhányszor meghajlik, de olyan fensőségesen, mint akinek eredendően jár ez az ünneplés, majd sarkon fordul és kivonul a színpadról. A színpad mögött már Gyagilev várja, óvón átkarolja a táncost, és úgy vezeti el az emberek közül.

Így mennek el Romola mellett, akinek sikerült átverekednie magát az ügyelők, díszletmunkások, szereplők rengetegén.

Gyagilev gyilkos pillantást vet Romolára, de Nijinsky észre sem veszi a lányt.

ábra 2: Sveta Trouschenkova: Le grand jeté

22. jelenet. Prága, Hradzsín, 1589.

Az udvari népség egyre nagyobb értetlenséggel szemléli az eseményeket. Löw rabbin is látszik, hogy számára is új, meglepő dolgokat lát. Hayeknek nem tetszik, hogy a rabbi ennyire el tudja kápráztatni a császárt.

HAYEK

Felség, szerintem ez nem más, mint zsidó szemfényvesztés. Ilyen mozgó, megrepülő dobozok nincsenek. Soha nem is voltak és nem is lesznek. A rabbi egy közönséges csaló.

A rabbi, bár megszokta Hayek áskálódását, csodálkozva hallgatja ezt a támadást.

RUDOLF CSÁSZÁR

Nos, rabbi, mit szólsz?

LÖW RABBI

Felség, számomra is ismeretlenek és érthetetlenek mindazok, amiket látunk, de azt tudom, hogy mindez valóság. A távolbalátó készülékem nem tud képeket, embereket kitalálni, csak a létező dolgokat tudja megmutatni. Ha itt különös dolgokat látunk, azoknak létezniük is kell a világban, lehet, hogy nem a mi időnkben, hanem egy másikban, de léteznek.

HAYEK

Ha ez nem szemfényvesztés, akkor a rabbi az ördöggel cimborál, hogy a jámbor keresztényeket megbabonázza és a lelküket a pokolra juttassa.

Az udvari slepp sugdolózni kezd. A császárt is megdöbbeníti ez a vád.

RUDOLF CSÁSZÁR

Igaz, amivel Hayek úr vádol?

LÖW RABBI

Felség, Hayek úr hívott ide, hogy bemutassam neked, és eme díszes társaságnak a találmányomat. Ha tehát én bármiben is vétkes vagyok, Hayek uram ugyanúgy vétkes énvelem.

RUDOLF CSÁSZÁR

Jól megfeleltél, rabbi.

Vált a kép, újabb csodás események jelennek meg a távolbalátón.

23. jelenet. Budapest, Éva lakása, éjszaka, 1998.

Kamca még mindig részegen, hosszasan nyomja a csengőt a rosszul megvilágított lépcsőházban. Egy idő múlva Éva fürdőköpenyben, kócosan, álmosan kinyitja az ajtót. Csodálkozva néz Kamcára.

ÉVA

Téged, aztán végképp nem vártalak. Mit akarsz?

KAMCA

Tőled semmit, csak van még itt egy-két dolgom, amit el akarok vinni.

Évával nem is törődve megy be a lakásba.

ÉVA

És nem tudnál valami normális időpontban értük jönni?

KAMCA

Nem.

Éva a férfi után megy, aki már bent jár a lakásban.

ÉVA

Mégis, mit képzelsz magadról?! Ki a fene vagy te, hogy csak így éjszaka felversz, mert ez jutott eszedbe?! Egyébként is tök részeg vagy.

KAMCA

Fogd már be! Nem vagy már a feleségem. Csak összeszedem, ami kell, és már itt sem vagyok.

A könyvespolcon keresgél.

KAMCA

Hol van a Chagall albumom?

ÉVA

Az az én Chagall albumom.

KAMCA

Mi az, hogy a tied, azt én vettem!

ÉVA

De nekem. A születésnapomra.

KAMCA

Az tökmindegy. Kell nekem az a könyv. Hova tetted?

ÉVA

Azt nem adom oda.

KAMCA

Mit kicsinyeskedsz? Így is majdnem minden a tied maradt.

ÉVA

Azért jöttél ide, mert nem találtál mást, akivel veszekedhetnél?!

KAMCA

Azért jöttem, mert szükségem van arra a könyvre. Most, azonnal.

ÉVA

Nem elég, hogy félig tönkretetted az életem, most már teljesen akarod?!

KAMCA

Mit tettem én tönkre?! Te mondtad, hogy nem bírod velem tovább!

ÉVA

Mert elegendő volt az állandó ivásodból, meg a nőügyeidből.

KAMCA

Tudtad, hogy milyen vagyok, már amikor hozzám jöttél.

ÉVA

(sírva fakad:) Mert azt hittem, hogy megváltozol, hogy normális leszel.

KAMCA

Most meg mit bögsz itt! Értsd már meg, hogy semmi közünk egymáshoz! Vége mindennek. Csak azt a rohadt könyvet add ide és soha többé nem látsz!

ÉVA

Most mért csinálod ezt velem? Mért jó ez neked?

KAMCA

Hagyj már békén! Elegendem van a nyavalygásodból! Mást se tudsz, csak nyavalyogni. Add már ide azt a könyvet! Vagy edd meg! Legyél vele boldog!

Indulatosan elmegy a lakásból. Becsapja maga mögött az ajtót. Éva leroskad egy székre és csak sír, sír.

24. jelenet. Budapest, Fogadás az előadás után, 1912.

Táncosok és táncosnők finoman lépkednek elegáns, civil ruhájukban a vendégek között. A magyar úri közönség szintén igazán kiöltözött. A cári orosz balett nem mindennap lép fel Budapesten. A zenekar többször eljátssza a Rákóczi indulót, Liszt és Brahms magyaros darabjaival váltakoztatva. Finom társasági nesz zsong.

Pulszky Romola igézetten bámulja az ünnepelt világsztárt, Vaslav Nijinskyt, aki nem akar a társaság középpontja lenni. Gyagilevvel vált olykor szót csupán, amikor pedig megszólítja valaki, kurtán, illedelmesen válaszol, oroszul. A mester franciául tolmácsol neki, ha végképp muszáj. Pulszky Romola nagyon igyekszik a közelükbe kerülni. Gyagilev észreveszi ezt, és úgy ügyeskedik, hogy mindig arrébb vonuljanak. Így hát a távolság ebben a nyüzsgésben nem csökken Romola és Vaslav között sehogyan sem. Romola arcán kétségbeesés és elszántság váltakozik. Ez a fantasztikus, huszonegy éves szépség, nagyestélyiben, hirtelen elvesz egy tálca pezsgőt az egyik pincérfiútól, és magasan a feje felé emelve azt, áttör a tömegen. Gyagilevék előtt megállva annak kezébe nyomja a tálcat, pukedlizik illedelmesen.

ROMOLA

Pulszky Romola vagyok, mester, a legnagyobb magyar színésznőnek, Márkus Emília-ának a gyönyörű leánya. Mutasson be, kérem utolérhetetlen, csodálatos szólistájának!

És csókra nyújtja a kezét. Mire Gyagilev ráönti a pezsgőt.

GYAGILEV

Pardon, mademoiselle.

Karonfogja Nijinskyt és arrébb vezeti. A táncos visszanéz Romolára. Romola rámosolyodik. Csurom pezsgő.

25. jelenet. Budapest, Zsuzsa lakása, hajnal, 1998.

Kamca belép a lakásba. Zsuzsa vacsorával várta. Az asztalon minden elő van készítve, gyertyák, tányérok, poharak, stb. Az ablak redőnyének résein keresztül besüt a hajnali nap. Zsuzsa a kanapén alszik. A kalitkában a pintyek vígan csipogva köszöntik a reggelt. Kamca bármennyire igyekszik csendben mozogni, Zsuzsa mégis felébred.

ZSUZSA

Hát mégis megtaláltad a kulcsod? Már aggódtam, hogy elvesztetted valahol.

KAMCA

Most egyáltalán nem vagyok vevő az iróniádra, tökre fáj a fejem.

ZSUZSA

Az látszik is rajtad. Az utóbbi pár nap alatt, míg nem voltál itthon, mintha összement volna kissé az orrod. Azért remélem, hogy most már elegend van a Prágában kapott

sebeid nyalogatásából. Bár, ahogy elnézlek, szereztél újabbakat is.

KAMCA

Hagyjál már békén!

ZSUZSA

Én békén hagylok, de kilencig igyekezz összeszedni magad, mert a Gervay telefonált, hogy sikerült valami pénzt összehoznia, de csak akkor dolgozik veled, ha képes vagy egy előadást végre normálisan megcsinálni. A lelkedet pedig nyugodtan ápolj tovább valamelyik újonnan szerzett barátnődnél.

Zsuzsa ezzel a maga részéről lezártnak tekinti a vitát, a fal felé fordul és elalszik. Kamca betört orral, lélekben megtörtén nézi a város fölött felkelő napot.

26. jelenet. Jemen, 1998.

A falu közepén álló téren minden készen áll arra, hogy Konét felkenjék Messiáskirályá. Két oldalt sorfalat áll a falu apraja-nagyja, mellettük végig hatalmas fáklyák lobognak. Középen áll főpapi díszben Jehuda rabbi, mellette a falu előjárói.

JEHUDA RABBI

Azért gyűltünk itt össze, hogy az Örökkévaló által reánkruházott hatalmunknál fogva felkenjük Konét Izráel Messiáskirályát, ki szabadulást és boldogságot hoz népének. Ő az a kiválasztott, ki visszaadja Izráel házának dicsőségét.

Miközben beszél, a háttérben, ahonnan Konének kéne érkeznie, egyre nagyobb zűrzavar alakul ki. Mordecháj jön futva.

MORDECHÁJ

Uram, nem találjuk sehol. Egyszerűen eltűnt.

JEHUDA RABBI

Miről beszélsz?

MORDECHÁJ

Kone, az Úr választotta, a Messiás, nincs sehol. Üres a szobája. Se őt se a holmiját nem találjuk.

JEHUDA RABBI

Az nem lehet, hogy eltűnjön! Meg kell váltania a világot és az ő népét! Azonnal nézzétek át a környéket! Nem mehetett messzire! Feltétlenül vissza kell hoznotok!

Az emberek azonnal szétszaladnak, keresni Konét. Mojse rabbi bölcsen mosolyog Jehuda rabbi mellett.

MOJSE RABBI

Akarata ellenére senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy a küldetését elvállalja.

Jehuda rabbi dühösen megfordul, és elvonul.

27. jelenet. Budapest, Zsuzsa lakása, nappal, 1998.

Kamca arra ébred, hogy nagyon rosszul van és egyfolytában csengetnek. Zsuzsa kinyitja az ajtót. Az ajtóban Gervay áll.

ZSUZSA

Jöjjön csak nyugodtan. Hajnalban előkerült. Mindjárt felébresztem.

Bevezeti Gervayt a hálósobába, majd felrántja a redőnyt és kinyitja az ablakot. Az éles napfény betör a szobába. Kamca feltápászkodik és gyilkos pillantást vet Zsuzsára, hiszen

direkt, bosszúból engedte be ezt az elviselhetetlen figurát, aki egyébként tényleg tud mindenféle produkcióra pénzt szerezni, de ő most egyáltalán nincs abban az állapotban, hogy ilyen fontoskodó alakokkal tárgyaljon.

ZSUZSA

Azt hiszem, rám most itt nincs szükség. Esetleg hozhatok egy kávét, vagy teát?

KAMCA

Tényleg nincs... Rád. Szükség. Esetleg.

Gervay úgy tesz, mint akinek mindaz, amit lát, teljesen természetes. Az is. Nem először van itt.

GERVAY

Én egy kis kávét kérek, üresen.

ZSUZSA

Tejet, cukrot?

GERVAY

Minden nélkül, csak tisztán, feketén.

KAMCA

Nekem egy sört hozzál!

ZSUZSA

Az nincs itthon.

KAMCA

Akkor kettőt.

ZSUZSA

Mindent megittad.

KAMCA

Akkor is csinálj valamit, mert így nem tudok tárgyalni.

Zsuzsa elmegy, Gervay fog egy széket, amire lovagló ülésben leül. Kamca rágyújt egy cigaret-tára.

KAMCA

Nos, mi a nagy helyzet?

GERVAY

Van pénz, nincs darab. Most, hogy Prágában fejreálltál velem, csináld meg nekünk. Éppen van egy lukunk. És te még mindig kellesz ezeknek.

KAMCA

Szart! Ami ott jó, az itt rossz... Már ott se jó...

GERVAY

Beijedtél. Jól kiprovokáltad, hogy kirúgjanak, mi? Válságban vagy mi? Naná, már öt éve, mindenki tudja...

KAMCA

Aha, és te most azt hiszed, hogy jó olcsón megkapsz! A kész darabbal! Ezt! (*mutatja*)

GERVAY

Mi az, hogy ami Prágában jó, az itt nem jó? Mi ez a melléduma!? Sokat nem kapsz! Te most olcsó vagy.

KAMCA

És csak azért kellek, mi?!

GERVAY

A nevedért kellesz, te ló! A *Kamcára* még mindig bejönnek.

KAMCA

Ezek... Akkor meg mit alkuszol?

GERVAY

És te mire alkuszol? Annyit kapsz, amennyit ma érsz. Ez fair, nem?

KAMCA

Nem csinálom meg a prágait.

Kamca mély lélegzetet vesz, hogy mondja, vagy ne mondja. Olyasmivel jön elő, amitől tényleg fél. Nem a Gervaytól, nem a közönségtől, hanem önmagától.

Hosszú szünet után:

KAMCA

Tudod, mit csinállok meg? A Nijinskyt. Azt megcsinálom.

GERVAY

A mit?

KAMCA

Jól hallottad.

GERVAY

A Nijinskyt?! Az kicsoda, az micsoda, ki írta, kinek a zenéje, ki táncolja, hol van a librettó? Te táncolod a platinacsavarokkal a bal térdedben?

KAMCA

Jobb.

GERVAY

Bal, jobb, bal, jobb, mennek a majmok...

KAMCA

Pedig azt megcsinálnám...!

GERVAY

Feltettem egy pár kérdést...

KAMCA

Időben választ kapsz rá...

GERVAY

Kétségbe vagyok esve...

KAMCA

Itt helyben megdöglök, ha nem kapok egy üveg sört.

GERVAY

Meg kell, hogy mondjam, ez a megdöglés nem is rossz ötlet, talán ez lenne a legjobb megoldás, akkor újra sztár lennél, de ettől most sajnos el kell tekintenünk.

KAMCA

Itt persze nincs... Párizsban kéne körülnézni egy jó Nijinskyért...

GERVAY

Ott van már minden orosz táncos, aki számít... Köztük lehet is egy... Arra is bejönnek, ezek...

KAMCA

őt még én se tudtam volna megcsinálni, fénykoromba' sem...

Elábrándozik. Már régen sajátmagának beszél, nem ennek a Gervaynak.

KAMCA

... Ez olyan. Amíg az ember fiatal, addig nem Nijinsky. Amikor pedig már Nijinsky, akkor amit tud a lelke, nem tudja a lába... Én vagyok Nijinsky... Tudod, hogy jött ez a holtpontról lefele? Talán volt egy trükkje... Vagy, ami még rosszabb: nem volt ...

Zsuzsa jön be, hozva a kávé.

KAMCA

Kávé persze hozott. Sört persze nem hozott.

ZSUZSA

Ha nem tetszik, menj máshova meghalni!

GERVAY

Akkor ezt megbeszéltük.

28. jelenet. Repülőgép, Jemen-Párizs, nappal, 1998.

Kone az ablaknál ülve nézi a lent elsuhanó tájat.

29. jelenet. Prága, Hradzsín, 1589.

Löw rabbi meghajol a császár előtt.

LÖW RABBI

Felség, szerény találmányom remélem megnyerte tetszésedet, és tiszteletre méltó vendégeid tetszését, de mivel az idő előrehaladt, ezért kérem, bocsáss el engem és segédeimet, hogy megérdemelten nyugovóra térhessünk.

Hayek sugdos a császár fülébe.

RUDOLF CSÁSZÁR

Sajnálom, bölcs rabbi, de nem engedhetem meg. A csodálatos eszközöd által megjelenített emberek felkeltették érdeklődésünket. Ha most elmennél, az hihetnők, hogy mégis igaz az, hogy meg akarsz téveszteni bennünket, és mindezen jeleneteket csak te kápráztattad elénk. Maradnod kell.

LÖW RABBI

Felség, kényszerűen meghajlok kívánságod előtt. Nézzük hát a további képeket.

30. jelenet. Budapest, utca Éva lakása előtt, 1998.

A két bérgyilkos, Káin és Ábel autója megáll a ház előtt. Egy darabig figyelik az autóból a házat, majd amikor nincs egy járókelő sem, odamennek a kapuhoz. Hosszasan nézik a névjegyzéket.

ÁBEL

Ez az. Itt lakik.

Körülnéznek. Amikor senki sem látja őket, besurrannak a házba.

31. jelenet. Éva lakása, 1998.

Becsöngetnek. Éva, mit sem sejtve kinyitja az ajtót.

ÁBEL

Jó napot, asszonyom! A férjét keressük.

ÉVA

Nekem nincs férjem.

Ábel előveszi Kamca fényképét.

ÁBEL

Ismeri ezt a férfit?

Éva elbizonytalanodik, hogy mit is válaszoljon.

ÉVA

Kik maguk?

Káin egy hamisított igazolványt vesz elő.

KÁIN

Elnézést, hogy eddig nem mondtuk meg. Interpol. Bemehetnénk?

Éva megretten egy kissé. A két férfi, kihasználva Éva zavarát, bemegy a lakásba.

ÉVA

Mit követett el?

KÁIN

Egyelőre még nem tudunk semmi biztosat. Ezért szeretnénk beszélni vele. Hol van?

ÉVA

Nem tudom.

ÁBEL

Biztos, hogy nincs itt?

ÉVA

Mondtam már.

KÁIN

Ugye, nem zavarja, ha körülnézünk egy kicsit a lakásban?

Évának közben sikerült visszanyernie nyugalmát.

ÉVA

De igenis zavar.

ÁBEL

Sajnáljuk, asszonyom, de muszáj megtennünk, különben kénytelenek vagyunk azt hinni, hogy itt rejtegeti valahol.

Évának kezd nagyon gyanússá válni ez a két ember és ez a tucatfilmszöveg.

ÉVA

Megnézhetném még egyszer az igazolványukat?

Ábel egy revolvert vesz elő.

ÁBEL

Na elég volt a játszadozásból! Hol van!

Éva, bár gyanús volt neki a helyzet, mégis meghökken.

ÉVA

Kik maguk?

ÁBEL

Hol van?

ÉVA

Nem tudom.

Káin módszeresen átvizsgálja a lakást. Benéz mindenhova, a legelrejtettebb zugba is. Kinyitogatja a szekrényeket, kidobálja a ruhákat, az ágyneműtartóból az ágyneműt.

ÁBEL

Ne akarja, hogy durva legyek. Utoljára kérdezem, hol van?

Éva gondolkodik. Valamit ki akar találni, amivel megmentheti ezt az utált és szeretett Kamcát.

ÉVA

Párizsba utazott.

Csöng Káin rádiótelefonja. Felveszi.

KÁIN

Még nem tudtuk. Nem volt itthon, de bármikor megjöhet... Mi?... És akkor most őt hagyjuk?... Majd ha visszavittük?... Biztos, hogy ott van?... Igen... Igen... Mikor látták?... Értem. Azonnal indulunk... Rendben van... Délután már ott leszünk...

Kikapcsolja a telefont.

KÁIN

Változott a műsor. Azonnal Párizsba megyünk. A Kiválasztott megszökött. Vissza kell vinnünk.

ÁBEL

Párizsban elintézzük ezt is.

Mindketten Évára néznek.

KÁIN

Evvel mi legyen?

ÁBEL

Semmi.

Lő. Éva holtan esik össze.

32. jelenet. Budapest, Hűvösvölgy, Keller villa, 1998.

Kamca meglátogatja nagymamáját, akit már nagyon régen látott. A fiatalos mozgású öregasszony vidáman fogadja unokáját.

GOTI

Téged is lehet látni, te világcsavargója?

KAMCA

Tudod, nagyi, hogy amikor tudok, jövök.

Goti néni csak mosolyog ezen a kedves hazugságon. Túlságosan is jól ismeri az unokáját.

GOTI

Akkor nagyon elfoglalt lehettél az utóbbi években.

KAMCA

Nem mehetnénk be, nagyi?

Bemennek a házba.

GOTI

Éppen most sütöttem buktát. Kérsz?

KAMCA

Tudtad, hogy jövök?

GOTI

Miből gondolod?

KAMCA

Tudod, hogy a te buktád mindig is a gyenge pontom volt.

GOTI

Mondjuk inkább azt, hogy megéreztem. Van túrós is.

Hatalmas tál frissen sült buktát tesz Kamca elé. Az aranyló tészták tetején fehéren világít a porcukor. Kedvtelve nézi, ahogy unokája kisfiús mohósággal nekilát.

GOTI

Mi van a dolgaiddal, emberke?

KAMCA

(teli szájjal:) Pár hétre Párizsba utazom. Kell találnom valakit, aki úgy táncol, mint Nijinsky. Tudod, az az orosz táncos, aki...

GOTI

Nekem nem kell elmagyaráznod. Én még láttam őt. Itt lakott a szomszédban nem sokkal azelőtt, hogy anyád született.

Goti elábrándozik egy kicsit, de Kamca nem vesz észre ebből semmit.

KAMCA

Nagyi, hogyan haltak meg a szüleim?

GOTI

Ezt most mért kérdezed?

KAMCA

Már többször kérdeztem, de sosem mondtad meg.

GOTI

Baleset volt. Te még nagyon kicsi voltál.

KAMCA

De milyen baleset?

GOTI

És meddig maradsz Párizsban?

Kamca látja, hogy reménytelen tovább kérdeznie, úgysem kap választ.

33. jelenet. Southampton, kikötő, 1914.

A kocsi megáll a kikötőben egy hatalmas óceánjáró hajó lépcsője előtt. A parton búcsúzó, a hajókorlátnak támaszkodva az elutazók integetnek. Köztük van Romola és a szolgálója Anna is. Ahogy megáll a kocsi, elegáns matrózok ugranak oda, megragadják a csomagokat és már viszik is fel a hajóra. Hosszabb szünet után Nijinsky száll ki a kocsiból. Határozott léptekkel felmegy a lépcsőn, a tetején megáll, visszafordul, félénken, kisfiúsan int a kocsiban ülő, és őt néző Gyagilevnek. Az visszaint, majd a kocsi elhajt. Nijinsky megfordul és határozott léptekkel a kabinjába megy.

ROMOLA

Hogy-hogy Gyagilev nem jön velünk?

ANNA

Hát nem tudja a kisasszony? A Maestro sosem száll hajóra, mert annak idején még Szentpéterváron megjósolta neki egy cigányasszony, hogy a tengeren fog meghalni.

Romola tekintetében komoly elhatározás gyúl ki, úgy néz Nijinsky után.

34. jelenet. Párizs, szálloda, 1998.

Kamcáék indulnak a szállodából az Operába.

ZSUZSA

Mi lenne, ha valaki teljesen kívülállót próbálnánk meg találni. Olyat, aki még sosem szerepelt színpadon?

KAMCA

Ne beszélj már hülyeségeket! Erre a szerepre igazából születni kéne.

ZSUZSA

Éppen azért.

Már kilépnének az ajtón, amikor a recepciós megállítja őket.

RECEPCIÓS

Elnézést, uram! Távirata jött.

Kamca átveszi a táviratot. Olvassa.

KAMCA

A francba! Az a szemét Gervay. Azt írja, „nem fedezi tovább a nyaralásunkat”. Holnap az első géppel haza kell utaznunk, ha van tancos, ha nincs. A szállodát is lemondta már, a jegyek meg az Orlyn várnak ránk. Hogy dögölne meg!

RECEPCIÓS

Hány órákor óhajtják elhagyni a szobájukat?

KAMCA

(Mosolyt erőltetve az arcára, magyarul:) Anyádat. *(Vált franciára:)* Még nem tudjuk pontosan. Felhívná előbb nekem ezt a budapesti számot?

Egy névjegyet ad át a recepciósnak. Az tárcsáz, majd odaadja a kagylót Kamcának.

KAMCA

(Zsuzsához:) Nem veszi fel. Persze az a rohadék épp ilyenkor nincs otthon.

Kimennek a szállodából. Kone mellettük megy fel a szobájába.

35. jelenet. Párizs, Szállodai szoba, 1998.

Kone belép a szobába. Csöng a telefon. Nézi de nem veszi fel. Elhallgat a csengetés. Kone hirtelen elhatározással összecsomagolja a holmiját és kimegy a szobából.

36. jelenet. Párizs, Opera, 1998.

A színpadon a Hattyúk tava klasszikus feldolgozása látható. A sötét nézőtéren, a sor közepén ül Kamca és Zsuzsa.

KAMCA

Ebből elég volt. Lépjünk le innen.

Felállnak és sűrű bocsánatkérésekkel, gyilkos pillantások keresztútjában kimennek.

KAMCA

Esceusez moi, pardon, sorry.

37. jelenet. Párizs, Opera előcsarnok, 1998.

Az üres előcsarnokban, a jegyszedők megrovó tekintetétől követve, kitör Kamcából a keserűség.

KAMCA

Ez egyszerűen borzalmas volt. Nincs senki ebben a kibaszott világvárosban, akiben annyi sugárzás lenne, hogy legalább megközelítőleg el tudná táncolni azokat a mozdulatokat, amik egy Nijinskyhez kellene? Párizs, hát mivé lettél? Pedig ha megvan a Nijinsky, a többi már gyerekjáték.

ZSUZSA

Van még az a fiatal társulat, amelyiknek éjfélkor lesz az előadása abban a gyár-csarnokban.

KAMCA

(*ordít:*) Ennél nagyobb hülyeséget nem is mondhattál volna. Egyáltalán mért vagy te itt? Ki a franc akarta, hogy elgyere velem?

ZSUZSA

Gondolom halálosan belebetegednél, ha egyszer valami miatt nem veszekednél.

A jegyszedők megpróbálják lecsendesíteni őket.

KAMCA

Nem elég, hogy a Gervay baszogat, hogy menjünk már haza, még te is jössz az állati nagy baromságaiddal!

JEGYSZEDŐ

Felkérem önöket, hogy fejezzék be a rendbontást és távozzanak.

KAMCA

Maga ne pofázzon bele, idióta francia! Miért nem lehet valamit normálisan elintézni! Mért nem hagyjátok, hogy egyszer valamit normálisan végigcsináljak?!

Az egyik jegyszedő egy rendőrrel jön oda hozzájuk.

RENDŐR

Felszólítom önöket, hogy távozzanak!

Kamca nem is figyel oda, Zsuzsával kiabál.

KAMCA

Nem tudjátok felfogni, hogy egyszer az életben végre valami igazán jót akarok csinálni! Értsd már meg, hogy ez mindennél fontosabb!

RENDŐR

Az útleveleket kérem.

KAMCA

Szálljatok le rólam!

Kirohan az Operából. Zsuzsa utána akar menni, de a rendőr megállítja.

RENDŐR

Az útleveleket kérem.

38. jelenet. Hajófedélzet valahol az Atlanti óceánon, az Egyenlítő környékén, 1914.

Nijinsky magányosan áll a hajó korlátjánál a lenyugvó nap fényében. Elmerülten nézi a végtelen vizet. Lépteket hall maga mögött, de nem fordul meg megnézni, ki az. Romola vár egy darabig, hátha az ifjú mégis hajlandó megfordulni, de miután rájön, hogy hiába, egyenesen a korláthoz lép, Nijinsky mellé. Nijinsky még akkor sem fordul oldalra. Csak az óceánt nézi.

ROMOLA

Bizonyára emlékszik rám. Pulszky Romola vagyok. Már többször találkoztunk.

Nijinsky ártatlan őszinteséggel néz Romolára. Szemében kíváncsiság tükröződik: mit akar tőle ez a nő?

ROMOLA

Nagyon régóta szerettem volna beszélni önnel. Amióta először láttam táncolni, Párizsban, azóta rabja vagyok a művészetének. Elképzelhetetlen, hogy valaki így tud táncolni.

Nijinsky kisfiús zavarában elmosolyodik. Jól esik neki a nő hízalgése.

ROMOLA

Ez olyan kivételes adomány, amelyet senki sem kapott még a világon, és nem is fog. Áldom a sorsot, hogy megadta nekem ezt a lehetőséget, hogy önt, az élő csodát láthatom.

A beszéd hevében, mintegy véletlenül, Nijinsky korlátba kapaszkodó kezére teszi a kezét. Nijinsky egy pillanatig hagyja, majd zavartan elhúzza a kezét. Romola úgy tesz, mintha nem venné észre.

ROMOLA

Amikor behunyom a szemem állandóan azt az ugrását látom magam előtt. A Tűzmadárból. Olyan hihetetlen, olyan szép volt, mint egy álom. Néha attól félek, hogy tényleg csak álmodtam az egészet.

Nijinsky elmosolyodik és indulni készül.

NIJINSKY

Köszönöm.

Határozott léptekkel megy a kabinjához. Romola nézi a távolodó férfit, majd gyorsan gondol egyet és Nijinsky után megy. A táncos belép a kabinjába. Romola vár egy kicsit, körülnéz, hogy nem látja-e valaki, megigazítja a haját. Nagy levegőt vesz. Elszántan bemegy Nijinsky után.

39. jelenet. Párizs, utcák, sikátorok, hajnal, 1998.

Kamca céltalanul sétál a hajnali utcákon. Dúhe már elpárolgott, de még nem gyűjtött elég erőt ahhoz, hogy visszamenjen a szállodába és találkozzon Zsuzsával, akit csak úgy szó nélkül ott hagyott a jegyszedők közt. Váratlanul az egyik kerítés fölött egy férfi ugrik át. Kone. Illetve inkább mintha nem is ugrana, hanem repülne. Kamca csak nézi megbabonázva. Aki így tud ugrani, az talán táncolni is tud, talán Zsuzsa nem is beszélt olyan hülyeséget. Kamca ösztö-

nösen megérzi, hogy ha valaki ezen a világon el tudja táncolni Nijinskyt, akkor ez az idegen az.

KAMCA

Hé! Monsieur! S'il vous plait!

Már éppen az elrohanó férfi után veti magát, amikor két férfi mászik át a kerítésen, pisztollyal a kezükben, Káin és Ábel, a két jemeni. Kamca, amint meglátja őket összeszedi minden erejét, és fut Kone után, ahogy csak bír, nyomában a két bérgyilkossal. Kiérnek egy kivilágított főútra. Az elől rohanó Kone beugrik egy szabadon várakozó taxiba. Kamca az utolsó pillanatban beugrik az éppen induló autóba.

KAMCA

Az Orlyra! Gyorsan!

Kone csodálkozva néz rá. De nem szól semmit.

Éppen ekkor érkeznek oda az üldözők. Futás közben Ábel egy lövést ad le az induló autóra, de nem talál. Beugranak a második taxiba, Káin ráfogja a pisztolyt a sofőrre.

KÁIN

Azonnal kövesse azt a kocsit!

Egyből elindulnak. Klasszikus autós-üldözés alakul ki a hajnali Párizs utcáin.

40. jelenet. Párizs, Taxibelső, 1998.

KÁIN

(Ábelhez:) Teljesen elment az eszed? El is találhattad volna a Kiválasztottat, és akkor aztán végünk.

ÁBEL

De nem találtam el.

KÁIN

És ki lehet az a másik fickó? Ismerősnek tűnik, mintha már láttam volna valahol.

ÁBEL

Persze hogy láttad. A fényképét. Őt kellett volna elintéznünk Budapesten.

KÁIN

Persze! Hát azért volt olyan ismerős. Nem tudna gyorsabban menni?! Így sosem érjük utol őket!

41. jelenet. Párizs, Orly, 1998.

Kamcaék taxija fékez a repülőtér bejárata előtt. Kiugranak az autóból, berohannak az előcsarnokba.

HANGOSBEMONDÓ

Kérjük a Malév budapesti járatának utasait, fáradjanak a négyes kapuhoz. Utolsó figyelmeztetés. A budapesti járat utasait kérjük, fáradjanak a négyes kapuhoz.

Kamca megragadja Konét és magával húzva odarohan az Információs pulthoz.

KAMCA

Két jegy van félretéve, Kamca névre.

INFORMÁCIÓS

Kamca? Igen. Meg van. Parancsoljanak, uraim. Siessenek, a gép azonnal indul.

KAMCA

Köszönöm.

Közben befut a bérgyilkosok autója is. Káin és Ábel keresi a tömegben a két menekülőt. Kamcáék még éppen át tudnak rohanni a jegyellenőrzésen, amikor az üldözők észreveszik őket. Utánuk futnának, de pechükre az ajtókat már lezárták.

42. jelenet. Buenos Aires, 1914.

Nijinsky és Romola esküvői ruhában jönnek ki a templomból. A társulat tagjai rizs-szemeket dobálnak rájuk. Romola boldog és elégedett, Nijinsky igyekszik leplezni feszengését. Egy fehérruhás matróz lép hozzájuk.

MATRÓZ

A kapitány úr sok boldogságot kíván önöknek, és ezt a telegramot küldi. Egy fél órával ezelőtt érkezett a hajóra.

Átnyújt egy papírlapot Nijinskynek, az elolvassa, elsápad, és szó nélkül átnyújtja Romolának. Romola is elolvassa, arckifejezése megkeményedik, összegyűri a táviratot és eldobja.

GYAGILEV HANGJA

Az Orosz balett a mai naptól nem tart igényt az ön szolgálataira. Szergej Gyagilev.

43. jelenet. Párizs, szálloda, nappal, 1998.

Zsuzsa idegesen dohányzik a szállodai szobában, az ajtónál a szálloda titkára áll.

TITKÁR

Sajnálom, asszonyom, de el kell hagynia a szobát. Felkérem, hogy fizesse ki a számláját!

ZSUZSA

Nem érti, hogy eltűnt a férjem.! Nála van az összes pénz.

TITKÁR

Ez esetben értesítenem kell a rendőrséget. Mások is megpróbálták már ezzel a trükkel megúszni a fizetést.

44. jelenet. Repülőgép, Párizs —Budapest, 1998.

Kamca és Kone egymás mellett ülnek a Budapestre tartó gépen, most már végre nyugodtan kifújhatják magukat. Előttük a lehajtható asztalkán étel, ital.

KONE

Köszönöm, amit értem tett. Az életemet mentette meg.

KAMCA

Nem is tudja, hogy ez mennyire kölcsönös.

Kone alaposan végigméri Kamcát. Felemeli a borospoharat.

KONE

Akkor, szervusz.

KAMCA

Szervusz.

Koccintanak. Kamca kérdően néz Konéra.

KONE

Ismered azt a viccet: két zsidó utazik a repülőn?

KAMCA

Kohn és Grün.

KONE

Az egyik jemeni, a másik magyar...

KAMCA

De rabbi, mit keres két zsidó a repülőn?

KONE

Hát ott éppen nem sokat.

Jót nevetnek.

KONE

És mit tudsz a Messiásról?

KAMCA

Hogy eljön. Bár ez csak egy mese a sok közül. Mint ahogy az Isten is az.

KONE

Pedig az az Isten, akiben te nem hiszel, megígérte választott népének, hogy Messiás fog születni Dávid király leszármazottai közül, aki elhozza a földre a békét és a boldogságot.

KAMCA

Ja, az aranykor. De egy legenda miatt nem szokták fegyverrel üldözni az embert.

KONE

Van Jemenben egy csoport, akik számon tartják Dávid király utódait, mindet. Speciel én az vagyok.

KAMCA

Én meg a dalai láma.

KONE

A nevelőapám úgy gondolja, hogy én vagyok a Messiás. Pedig lehet, hogy te vagy az... Vagy ő... *(egy szomszéd pasasra mutat)* Vagy bárki más... A nevelőapám küldte rám ezeket a palikat, hogy hazavigyenek, szegény ...

KAMCA

Na ne!

KONE

Most már tudod, én vagyok a Messiás. Hát te ki vagy?

KAMCA

Vaslav Nijinsky.

A kezét nyújtja.

KONE

Az az orosz táncos, aki eltáncolta 1911-ben, vagy mikor a Petruskát, aztán egy másik este tiszta meztelen elégítette ki magát a színpadon? Amikor Párizsban tanultam, hallottam róla eleget.

KAMCA

Remek. Szóval órála csinállok egy balettet. Azért voltam Párizsban, hogy megtaláljam

azt, aki el tudná táncolni Nijinskyt, hiába. Hacsak ... *(nem tudja, hogyan mondja:)*
Hacsak nem te ...

Néznek egymásra, két döbbenet.

KONE

Ez jó! És az nem számít, hogy nem tudok táncolni? Egyebekről nem is beszélve?

KAMCA

Miért? Volt már olyan... Vagy ha nem, most lesz! Láttalak egy kerítést átugrani. Én mindent tudok rólad.

KONE

És az, hogy bujkálnom kéne? És az, hogy röhej?

KAMCA

Mindent lehet...

KONE

Két zsidó utazik a vonaton...

Koccintanak. Jön a stewardess.

STEWARDESS

Kérem kössék be magukat. Megérkeztünk Budapestre.

Elviszi a tálcákat, de útközben az egyikről lehullik egy papírszalvéta.

45. jelenet. Párizs, Orly, 1998.

Rendőrautó áll meg a repülőtér bejáratánál. Kiszáll két rendőr és Zsuzsa. A rendőrök szorosan közrefogva kísérik a nőt a Budapestre induló gépre. Iratokat adnak át a stewardessnek, majd megvárják, amíg becsukódik az ajtó és elindul a repülő. A gépen kíváncsi szemek figyelik Zsuzsát, hogy ki lehet ez a bűnöző nő, akit rendőrök utasítanak ki az országból. Az utasok között van Káin és Ábel is.

46. jelenet. London, Orfeum, öltöző, 1922.

Nijinsky idegesen mászkál fel-alá. Romola próbálja nyugtatgatni.

ROMOLA

Biztos, hogy óriási sikered lesz. Ne izgulj!

NIJINSKY

Megbeszélted a világosítóval, hogy várjon a teljes fény bekapcsolásával?

ROMOLA

Természetesen. Minden rendben lesz.

Bekopog az ügyelő.

ÜGYELŐ

Öt perc múlva színpadon kell lennie! Mindjárt befejezi a tűznyelő.

NIJINSKY

Mi az, hogy tűznyelő! Erről nem volt szó! Én nem vagyok cirkuszi mutatványos!

ROMOLA

Ne foglalkozz most ezzel! Gyere! Táncolnod kell! Meg kell mutatnod az embereknek, hogy még a világon vagy!

47. jelenet. London, Orfeum, 1922.

A nézőtéren, az asztaloknál ülő emberek nemigazán figyelnek a műsorra. Esznek, isznak, nőznek. Megszólal a zene. Nijinsky kiröppen a színpadra. A mozdulatai energikusak, átszellemültek. A Háborút táncolja el az egész borzalmasságával. Annyira átszellemült, hogy nem is nagyon tudja, hol van.

EGY NÉZŐ

Itt van a bakkecske ember!

Többen hangos röhögéssel díjazzák a bekiabálást.

MÁSİK NÉZŐ

Lehet, hogy beteg, azért vonaglik így!

Újabb röhögés. Nijinsky megtorpan egy pillanatra, majd folytatja a táncot.

HARMADIK NÉZŐ

Biztos nő kell neki!

Még nagyobb röhögés. Nijinsky újból megtorpan. Nézi a közönséget. Azok csak röhögnek, jópofáskodnak.

NEGYEDIK NÉZŐ

Hagyják már rángatózni a szerencsétlent!

Nijinskyben egy pillanat alatt lepereg minden: a kezdetek, a párizsi sikerek, a dicsőség, a házasság... Egy szó nélkül megfordul, kimegy a színpadról. A nézők röhögnek, füttyülnek, nyerítenek.

48. jelenet. London, Orfeum, a színpad mögött, 1922.

Nijinsky, bár némán megy, az arcán borzalmas indulat jelenik meg. A kifestett arcú konferanszié és Romola döbbenetesen és ijedten nézik a közeledő férfit. A konferanszié hamar ocsúdik és gyorsan a színpadra megy, hogy valahogy megpróbálja elsimítani a műsor váratlan elakadásának következményeit. Nijinskyből robbanásszerű hirtelenséggel tör ki a felgyülemlett indulat. Törni-zúzni kezd. A keze ügyébe eső tárgyakat dobálja, ordít:

NIJINSKY

Honnan kerültek ide ezek a barmok?! Mért kell az ilyen állatok megjegyzéseit elviselnem?! Dögöljenek meg! Fel kell robbantani ezt az egész kócerájt! Porig kell égetni! Mindenki dögöljön meg!

Megpróbálják lefogni a dühöngőt, de az indulat és az örület megsokszorozza erejét, nem bírnak vele. Ő csak tombol és ordít tovább.

NIJINSKY

Pusztuljanak! Pusztuljon az egész világ, ha nem hajlandó elfogadni engem! Én megmenthettem volna őket, de ők észre sem vették! Mocskos, barom nemzedék!

Romola sápadtan, a tehetetlenségtől az ajkait véresre harapdálva nézi bálványozott férje dühöngését. Nijinsky átmenet nélkül abbahagyja az őrjöngést. Összeroskad és sírvafakad, mint egy riadt kisfiú.

49. jelenet. Budapest, Zsuzsa lakása, 1998.

Kamca kikapcsolja a tévét, és így eltűnik Nijinsky a képernyőről. Kone most fejezi be az imádkozást. Leveszi magáról az imaszíjakat. Kamca érdeklődve nézi.

KAMCA

Miért csinálod ezeket?

KONE

Mondtam már neked, hogy én komolyan veszem azt, hogy zsidó vagyok. Tudod, az, hogy mi vagyunk a választott nép, az nem kiváltság, hanem feladat. Minden egyes pillanatban minden tettünkkel a Teremtő Istent kell dicsérnünk és hirdetnünk. Az élet minden mozzanatában, a világ minden porcikájában kapcsolatban vagyunk Vele. Az, hogy eszünk, iszunk, játszunk, szeretünk, mind mind az imádságnak, az Istennel levő kapcsolatnak a része. Ezért van annyi, az emberek nagy része számára érthetetlen törvényünk, és ezért vagyunk meg még mindig, hogy a többi embert emlékeztessük a Teremtőre.

KAMCA

Éppen azért, mert *jelnek kell lenned*, nem bújhatsz el. Gondold át még egyszer ezt a szereplést. Magad sem tudod, hogy mi mindenre vagy képes.

KONE

Ne haragudj, de nem.

KAMCA

Akkor mért nem mész vissza Jemenbe? Hisz te vagy a Messiás.

KONE

Mert tudom, hogy most még nem vagyok képes a küldetésre.

50. jelenet. Jemen, 1998.

Jehuda rabbi komoran ül a szobájában. Belép Mordecháj, a titkár.

MORDECHÁJ

Nagyuram, most telefonált Káin Párizsból. Megtalálták a Kiválasztottat, de az találkozott a Másikkal és együtt megszöktek.

JEHUDA RABBI

Miket hordasz itt össze? Egy szót sem értek az egészből.

MORDECHÁJ

Káin és Ábel megtalálta a Kiválasztottat, de ő el akart szökni előlük. Utána futottak és akkor látták, hogy a Másikkal együtt taxiba száll és a repülőtérre megy, ahol együtt elrepültek a budapesti géppel. Káinéknak csak a ma esti járatra sikerült helyet szerezniük. Utánuk mennek majd Budapestre, hogy elvégezzék a küldetésüket.

Botra támaszkodva bejön Mojse rabbi.

JEHUDA RABBI

Mit akarhat az az istentelen a fiamtól? (*váratlan elhatározásra jut:*) Mordecháj, gyűjtsd egybe a véneket ma estére a nagyterembe! Solmon hozza a Port! Életre kell keltenünk Löw rabbi Gólemét, hogy megsegítse népünket.

Mojse rabbi nem állja meg, hogy ne szóljon közbe.

MOJSE RABBI

Jól meggondoltad, amit tenni szándékozol? Nem bölcs dolog beavatkozni az Örökkévaló terveibe.

JEHUDA RABBI

Nincs más választásunk.

51. jelenet. Prága, Hradzsín, 1589.

Átvonuló ködfátyol takarja el a távolbalátó által vetített képet. A császár kérdően tekint Löw rab-
bira.

RUDOLF CSÁSZÁR

Válaszolj nekem, tudós rabbi! Mi az a Gólem nevű teremtmény, amiről ezek a
különös emberek folyton beszélnek?

LÖW RABBI

Felség azt nem mondhatom meg.

Hayek sugdos a császár fülébe.

RUDOLF CSÁSZÁR

Én, a császárod parancsolom neked, hogy megmond.

LÖW RABBI

Nem lenne semmi hatalmad fölöttem, ha onnan fentről, az én Uramtól nem kaptad
volna. Tudom, hogy igazából semmit sem lehet elrejteni úgy, hogy valamikor napvi-
lára ne kerülne. Hát tudd meg, felséges uram, hogy készítettem egy segédet, aki a
házam körüli munkákat látja el.

RUDOLF CSÁSZÁR

Jobban és jobban elkápráztatsz boszorkányos találmányaiddal, rabbi. Látni szeret-
ném ezt a segédet.

LÖW RABBI

Kéréseid számomra parancs.

Súg valamit az egyik segédjének. Az kimegy a teremből, majd kis idő múlva visszatér, mögötte
József, a Gólem.

HAYEK

Felség, nem szeretném ámulatodat elrontani, de mégis figyelmeztetnem kell, hogy a
rabbi ezen találmánya komoly veszélyt jelenthet birodalmadra és az egész keresz-
tény világra.

RUDOLF CSÁSZÁR

Nem igazán értem, milyen veszélyről beszélsz, Hayek uram.

HAYEK

Ha ez a teremtmény tényleg képes követni alkotója utasításait, mi akadályozhatja
meg a rabbit, hogy egy hatalmas hadsereget készítsen, mellyel megszerzi az uralmat
az egész világon?

LÖW RABBI

Megengedi, felséged, hogy egy kis bemutatóval megcáfoljam Hayek úr szavait?

A császár beleegyezően int.

LÖW RABBI

József gyere ide!

A Gólem nehézkes, szögletes mozdulatokkal a rabbihoz megy.

LÖW RABBI

József öld meg Hayek urat!

Hayek elsápad, a többiek értetlenül, megrémülve néznek egymásra. Még a császár is meg-
hökken. A Gólem csak áll nem mozdul, mereven néz a rabbi.

LÖW RABBI

Hallod, József?! Menj és fojtsd meg Hayek urat!

A Gólem meg sem mozdul. Mindenki megkönnyebbül, mosolyogni kezd. Hayek mérgesen néz a rabbira.

RUDOLF CSÁSZÁR

Úgy látom riadalmunk alaptalan volt. Hiszen ez a teremtmény nem képes végrehajtani semmilyen utasítást.

LÖW RABBI

Ellent kell mondjak, felségednek. A legbonyolultabb utasításokat is végrehajtja, de ölni nem képes, az emberi élet szent, bárki is legyen az illető. József! Tölts egy kupa tokaji bort a császárnak és vidd oda őfelségének!

A Gólem darabos mozdulatokkal a terem végében levő serlegekkel és kancsókkal teli asztalhoz megy. Kiválasztja a megfelelő kancsót, tölt, majd a borral teli serleget odaviszi a császárnak. Mélyen meghajol Rudolf előtt, majd átnyújtja a serleget. A császár őszinte elismeréssel veszi át az italt.

RUDOLF CSÁSZÁR

Engem ez a szemléletes bemutató meggyőzött, és remélem téged is Hayek uram! Nézzük hát tovább ama különös történeteket, melyek már nagyonis felkeltették érdeklődésünket.

52. jelenet. Budapest, Keller villa, este, 1936.

A villában illusztris társaság gyűlt össze, írók, költők, festők, színészek, zenészek, fiatal butácska és kevésbé butácska nők, idősebb irodalmár és más művészeti hölgyek. És persze a házigazda Keller Ágota (Goti) is. Esznek, isznak, dohányoznak, beszélgetnek. A zongorán Bartók egyik újabb darabját játssza egy férfi. A zene keveredik az általános zsongással.

FARKAS ISTVÁN

Pontos alakot nem szabad többé ábrázolni. Végre eljutottunk oda, amit a Biblia már több ezer évvel ezelőtt megtiltott. „Ne készíts magadnak faragott képet!”

FIATAL NŐ

(affektálva:) Akkor engem sem fog lefesteni?

FARKAS ISTVÁN

De igen, de csak az igazi valóját.

FIATAL NŐ

Mi más lenne az, mint a szépség?

Odébb egy másik csoportosulás másról beszélget.

SZERB ANTAL

Biztos vagyok benne, hogy az az ország, amelyik Goethe-t adta és Thomas Mann-t a világnak, nem fogja sokáig túrni egy ilyen nagyhangú kókler diktatúráját.

VAS ISTVÁN

De azért sok mindenben igazuk van. Azt a korrupt rendszert, ami eddig volt, csak egy új, tiszta erő tudja felszámolni.

SZERB ANTAL

Az erővel vigyázni kell. Nagyon veszélyes dolog. Ha megnézzük a történelmet, eddig erővel még soha semmit sem tudtak megoldani.

Eközben Goti a szomszéd villa ablakában álló Nijinskyt nézi.

53. jelenet. Budapest, Márkus Emília villája, este, 1936.

Nijinsky az ablaknál áll, de nem látja Gotit, sőt senkit és semmit sem lát. Csak befelé figyel.

NIJINSKY

A világot a Teremtő teremtette. Az embert is a Teremtő teremtette. Az ember nem értheti meg a Teremtőt. Csak a Teremtő értheti meg a Teremtőt. Az ember a Teremtő része. Ezért mégis értheti néha a Teremtőt. Én mindkettő vagyok. Teremtő és teremtmény. Húsból vagyok, mert húsból származom, húst a Teremtő teremt... A Teremtő is én vagyok...

Az éjszakai égbolton egy repülő megy keresztül.

54. jelenet. Budapest, Ferihegy, 1998.

A két bérgyilkos simán átjut a vámvizsgálaton.

VÁMOS

Érezzék jól magukat Magyarországon!

Beülnek a parkolóban várakozó hatalmas autójukba.

55. jelenet. Budapest, Ferihegy, iroda, 1998.

Zsuzsa megtörtén ismétli el újból és újból az eseményeket.

ZSUZSA

Mondtam már, hogy elrohant az Operából, és azóta nem láttam.

TISZT

Nem is ment vissza a szállodába?

ZSUZSA

Nem. Nála volt az összes pénzünk.

TISZT

Nézze. Én hiszek magának. Lehet, sőt valószínű, hogy csak egy kis kalandra vágyott. Gyakran előfordul az ilyesmi. Általában egy héten belül el szokott fogyni a pénzük, és akkor hazajönnek. Ha egy hónapon belül nem jelentkeznek, értesítsen minket, akkor felvesszük a kapcsolatot az Interpollal. Hazavigyük?

ZSUZSA

Nem. Köszönöm.

56. jelenet. Budapest, Zsuzsa lakása, 1998.

Kone fedett fővel kenyeret és sajtot eszeget. Kamca szintén eszik, de az ő fején nincs semmi.

KONE

Tudom, hogy hülyeségnek tartod, de a Löw rabbi tényleg megcsinálta azt a Gólemet. Ő is Dávid utóda volt akárcsak én. Akár lehetett volna ő is a Messiás, de mégsem lett. Talán azért, mert olyanba avatkozott bele, ami a Teremtő kiváltsága. De ha lenne fiú leszármazottja, az örökölte volna a lehetőséget. Szent könyveink szerint él egy másik leszármazottja Dávid királynak, de az elhagyta őseink hitét, ezért aztán nem valószínű, hogy ő legyen a Messiás.

KAMCA

Jó kis mese ez a Gólem dolog, de balettben már nem lehet megcsinálni, mert ott van a Petruska meg a Fából faragott királyfi. Ismered ezeket?

KONE

A Gólem nem mese. A pora talán még mindig ott van Prágában a zsinagóga padlásán. A nevelőapám rengeteget mesélt róla. Azt mondta, ha nagyon megszorul népünk, újból életre kell keltenünk.

Kulcs zörög a zárban. Mindketten összerezzennek. Fogalmuk sincs, ki lehet az. Zsuzsa fáradtan, kimerülten jön be a szobába. Kamca és Zsuzsa meglepődve néz egymásra. Szinte egyszerre mondják:

ZSUZSA

Hát te?

KAMCA

Hát te?

ZSUZSA

Te aztán jól otthagytál a szarban!

KAMCA

Mert megtaláltam Nijinskyt. Ő az.

ZSUZSA

És arra nem gondoltál, hogy velem mi lesz?! Hogy ottmaradtam pénz nélkül?! Minden nélkül?! Hogy kitoloncoltak az országból?! Hogy azt hittem valami baj történt veled?! Hogy meghaltál?! Szarok a Nijinsyre!

Kone Zsuzsa kitörése közben kinéz az ablakon. Meglátja a ház elé gördülő hatalmas autót.

KONE

Itt vannak. Megtaláltak.

KAMCA

De hát, hogy a fenébe?

KONE

Nincs itt egy hátsó kijárat?

KAMCA

Az nincs. De támadt egy ötletem. A te öltözedet ismerik, de ha az én ruhámat veszed fel, ki tudsz surranni a házból.

KONE

Remek.

Gyorsan ruhát cserélnek.

57. jelenet. Budapest, utca Zsuzsa lakása előtt, 1998.

A két bérgyilkos az autóban ülve, némán figyeli a házat. Kilép Kone a házból Kamca ruhájában. Gyorsan oson a fal mellett.

KÁIN

Ott megy intézzük el!

ÁBEL

És a Kiválasztott?

KÁIN

Majd őt is megtaláljuk.

Lassan elindulnak az autóval. Amint Kone mellé érnek, több lövést leadnak rá, majd gyorsan elhajtanak.

58. jelenet. Budapest, Zsuzsa lakása, 1998.

Kamca az ablakból figyeli Kone szökését. Amikor látja, hogy mi történik, pánikszerűen kirohan a lakásból.

59. jelenet. Utca Zsuzsa lakása előtt, 1998.

Kamca odarohan a járdán heverő Konéhoz. Óvatosan megfordítja, felemeli a fejét.

KONE

Úgy látszik mégsem küld Messiást az Úr a Földre.

Összecsuklik és meghal. Kamca tágranyílt szemekkel nézi.

60. jelenet. Budapest, Márkus Emília villája, 1938.

A szobában egy ormótlan láda áll, melynek közepén egy kicsiny tévéképernyő van. A képernyőn a másik szobában levő Nijinsky látszik. A szerkezet mellett áll Romola és Jung.

JUNG

Asszonyom, ez hát az a képláda, amiről már beszéltem Önnek. Ennek segítségével szembesíteni tudjuk Vaslavot sajátmagával, és így talán sikerül őt visszahoznunk a való világba.

ROMOLA

Professzor Jung, teljesen megbízom önben. Tegyen mindent a legjobb belátása szerint, csak Vaslav minél előbb nyerve vissza önmagát. Én még nem adtam fel, hogy újra fog táncolni.

JUNG

Mindent megteszek, ami rajtam múlik, asszonyom. Azon vagyok minden erőmmel.

Eközben Nijinsky a másik szobában lefojtott, félbehagyott táncmozdulatokat tesz, és közben maga elé motyog.

NIJINSKY

Egyszer a hegyek közt útra indultam, mely felvezetett a csúcsra. Beszélni akartam a hegygel. Rájöttem, hogy minden mozdulatom az egész világot befolyásolja. Még egy utolsót táncolnom kell, hogy megmutassam a vérfolyamot az embereknek. Hogy állítsák meg, vagy én állok meg. Egy fához értem, aki azt mondta, ne beszéljek... Az emberek nem értik meg a beszédet.

61. jelenet. Jemen, 1998.

Fáklyák fénye világítja meg a hatalmas termet. A fal mellett körbefutó hosszú asztalnál ülnek a falu vénei. Jehuda rabbi a terem közepén áll, főpapi díszben. Az egyik sarokban hat férfi vár, ősi hangszerekkel, kosszarv-kürtökkel, cintányérokkal a kezükben. Jehuda rabbi alig kivehetően mormol valamit, majd int a zenészeknek. Amikor megszólalnak a kürtök, Solmon hozza ünnepélyesen a zsákot a terem közepére. A port kiönti a földre. A rabbi miközben tovább mormolja a mágikus formulákat, fekvő emberi alakot formál a porból.

62. jelenet. Budapest, Márkus Emília villája, 1938.

A villa kertjében népes társaság gyűlt össze. Szalonzenekar játszik halkán az árnyas fák közt. A partin elegáns férfiak és nők sétálgatnak, beszélgetnek, esznek, isznak. De valójában mindegyik a bolond idegen miatt jött ide. Nijinsky a kert félreeső részében, szmokingban áll-dogál. A vendégek igyekeznek úgy sétálni, hogy legalább egy pillantást vethessenek a hajdani világsztárra, aki azóta megőrült.

Nijinsky egy ideig csendben tűri ezt az érdeklődést, de azután poharát az egyik közelálló báméskodóhoz vágja és légies léptekkel ellebeg a ház mögé.

A szomszéd villából az ifjú Keller Ágota nézi a partit, és természetesen a hajdani táncost is.

63. jelenet. Budapest, utca, nappal, 1998.

Kamca zaklatottan, céltalanul bolyong az utcákon Kone ruhájában. Nem érti igazán azt ami történt, de érzi, hogy valami megváltozott benne.

Befordul az egyik sarkon és meglátja a hatalmas autót. Visszafordul elkezd szaladni. A két bérgyilkos is észreveszi Kamcát.

ÁBEL

Ott a Kiválasztott. Kapjuk el!

Futnak Kamca után.

Káin hirtelen megáll és megragadva Ábel karját, megállítja őt is.

KÁIN

Ez nem a Kiválasztott, hanem a másik. Elbasztuk az egészet.

Döbbsenten néznek Kamca után, aki közben kereket old.

Ábel dühében felkap egy követ a földről, és belevágja a legközelebbi kirakatba.

ÁBEL

A kurva életbe!

A kirakatüveg apró szilánkokra törik.

64. jelenet. Húvösvölgy, Márkus villa, 1939.

A kirakat betörik, repülnek az üvegcserepek — de már Nijinsky korábbról ismerős húvösvölgyi szobájában vagyunk: az ablak betört, egy fénylő, lapos fémtányérszerű valami zizegve elrepül a döbbsent táncos füle mellett.

NIJINSKY

Vajon ez a fénylő tárgy vetít engem? Lehet, hogy önmagamban nem is létezem? Lehet, hogy egy fa vagyok csak a kertben, vagy én vagyok a kert... a hegy... az ég?

Jung⁴ professzor az ajtóban állva nézi Nijinskyt.

65. jelenet. Húvösvölgy, Keller villa, 1998.

Zsuzsa és Goti néni forró teát szürcsölnek. Zsuzsán most tör ki az átélt napok eseményeinek feszültsége. Zokogni kezd.

ZSUZSA

De hát, hogy tehetett ilyet.

Goti néni átkarolja, megsimogatja a fejét, vigasztalja.

GOTI

Ejnye, ejnye, kedveském. Nem kell annyira kiborulni. A művészek már csak ilyenek. Ismertem én nem is egyet fiatal koromban. Azok még ennél is szörnyebben tudtak vi-

⁴ Később Jung majdnem szó szerint leírta ugyanezt a „Titokzatos jelek az égen” című könyvében.

selkedni. Volt itt egy orosz táncos is a szomszédban. Az teljesen őrült volt. Az orvosok próbálták gyógyítani, de hiába.

Zsuzsa csak sír, nem is annyira bánatában, hanem inkább azért, mert jólesik sírni egy ilyen kedves öreg, megértő néninek.

66. jelenet. Húvösvölgy, Keller villa, 1998.

Zsuzsa már teljesen megnyugodott, mikor megérkezik Kamca.

GOTI

Kisfiam, hát megjöttél!?

Kamca megkönnyebbülten néz Zsuzsára, aki egyből magára ölti a sértődött pózt.

KAMCA

De jó, hogy te is itt vagy!

ZSUZSA

Megmagyaráznád, hogy mi is ez az egész? Mi történik itt körülöttünk? Velünk?

Kamca lerogy egy székre.

KAMCA

Magam sem értem igazán. Olyan kusza minden.

Goti néni szeretettel megfogja mindkettőjük kezét, a nagy indulatok már úgyszólván lelohadtak.

GOTI

Gyerekek, borítsunk a múltra fátylat. Tudni kell bocsánatot kérni, és tudni kell megbocsátani.

KAMCA

Nagyi, hogyan is van ez a zsidóság velünk?

Goti néni nagyon meglepődik a kérdésemre.

GOTI

Csak nem kezdett el váratlanul érdekelni a vallásunk? Azt kell mondjam, nagyon örülök neki. Ez legfontosabb és legszentebb örökségünk. Egyébként, ha már tudni akarod, te a híres prágai csodarabbinak, Löw rabbinak a leszármazottja vagy.

Kamcának csak most esik le igazán az álla.

KAMCA

De hisz akkor, mégse....

GOTI

Ha érdekel megnézheted a családfát. Ott van a szekrényben.

67. jelenet. Húvösvölgy, Keller villa, éjszaka, 1998.

Kamca és Zsuzsa, Kamca régi szobájában, az ágyban fekszenek.

ZSUZSA

A Gervay már égre-földre keres az előadás miatt. Még ide is eljött.

KAMCA

Nem érdekel az előadás. Végleg befejeztem.

ZSUZSA

Mi ütött beléd? Teljesen meghihibbantál?

KAMCA

Akkor hibbanok meg, amikor akarok! Befejeztem! Slussz-passz.

ZSUZSA (rémült:)

Akkor velem mi lesz?

KAMCA (örjöng:)

Hogy a nyavalyába? Koreográfus kell, nem koreográfus nem kell?

Zsuzsa sírvafakad:

ZSUZSA

Most mér' kell engem? Most akkor megdögöljek?

Kamca hirtelen, szenvedélyesen átöleli Zsuzsát.

KAMCA

Szeretlek, te hülye liba...

68. jelenet. Hűvösvölgy, Keller villa, Goti szobája, éjszaka, 1998.

Goti nyitott szemmel fekszik az ágyban. A múlton mélázik.

69. jelenet. Budapest, Márkus Emília villája, 1939.

Nijinsky a toalett-tükör előtt ül, nézegeti magát. Nem fiatal már. Kövérkés és kopasz. Kicsit kihúzza magát. Lám, így már látni, hogy királyi alkat. A háromrészes, oltárszerű tükör egyik szárnyát maga felé hajlítja, hogy a profilját is megfigyelhesse. Ültében kicsit föl-emelkedik, most vagy tíz centiméterrel a szék fölött lebeg.

A szoba maratott üvegajtaja mögött feltűnik egy árny. Jung professzor az, kopogna, de aztán inkább résnyire nyitja az ajtót és beles. Visszahőköl, amikor meglátja az önmagát megfigyelő hajdani táncost, majd kicsit visszahúzódik, de nem bír elmenni. Amúgyis mondani akart valamit.

Nijinsky a kezével lágyan gesztikulálni kezd. Petruska mozdulatai. Sztravinszkij zenéje. A színésznő megbűvölten nézi.

A táncos megmozdítja a tükör szárnyát, és ekkor észreveszi az orvosát. Elborul a tekintete. Az asztalról fölkap egy parfümszórót és odavágja. Vad csörömpöléssel eltörik a maratott üveg. Nijinsky már tombol. Töri-zúzza maga körül mindazt, amire hirtelen támadt vad dühében rátalál. Aztán kiugrik az ablakon. Lebegve száll le az éjszakai kert ápolt pázsitjára. Fölnéz az emeleti ablakra, ahonnan kiszállt.

ábra 3: Leon Bakst:
Egy faun délutánja

NIJINSKY

Мать твою!⁵

Vaslav Nijinsky a hűvösvölgyi ház kertjében sétálgat, csinál egy-egy ugrást és ezt motyogja maga elé, mintegy dalolva.

Goti viszont a cicáját hívogatja.

GOTI

Sárika, Sárika, drágám, hol vagy? Merre vagy lelkem, cicuskám?

Az augusztuséji telihold fényében Goti szeme a nyitott ablakra téved. Szóval kint kószál a macska. A lány megy utána. Kilép a kertbe. A cicát hívogatja. Egy edényke van a kezében,

⁵ Anyád!

abban viszi a cica tejét, miközben szeme a homályt vizslatja. Ki-kilöttyen a cipőjére olykor a tejből egy-egy csepp. Goti elmegy a kerítésig. És akkor meglátja a szomszédban Szlávát. A férfi finoman gesztikulál, „lehalkítva” táncol, az orra alatt egy klezmert dúdolgatva. Goti lenyomja a két kerítés közötti — kertészeknek szánt — kiskapu kilincsét és megigézetten, lábujjhegyen átmegy a szomszédba. Megáll egy almafa lombja alatt. Nijinsky Szláva húsz éve táncolt utoljára! Goti ismeri a dalt. Lassan — észre sem veszi — ő is énekelni kezd. Szláva most meglátja a partnerét. Kinyújtja felé a hosszú két kezét. Goti a karjába repül. Kiömlik a tej, rá a férfi öltönye ujjára. Szláva lenyalja, mint egy kandúrmacska. Táncolnak, egy földöntúli hold-fénybalettet, szelíden, lobogó erotikával. A macska megáll előttük és nézi őket.

NIJINSKY

(*mintha azt suttogná:*) Слава тебе, Господи!⁶

70. jelenet. Jemen, 1998.

Jehuda rabbi körbejárja a porhalmot, közben folyamatosan mormol. A zene egyre zaklatottabbá válik. Egy díszes serlegből bort önt a porra, majd a kupac közepébe egy apró pergament tesz. A kör széléhez hátrál, és tovább imádkozik. A porkupac átrendeződik, elkezdi emberi alakot öltetni.

71. jelenet. Prága, a zsinagóga padlása, 1998.

Mintha szélvihar söpörne át a padláson, a még ottmaradt por felkavarodik, majd hirtelen egy irányba kizúdul a padlásról.

72. jelenet. Prága, légifelvételről, 1998.

Az egybegyűlt por átsuhan Prága fölött.

73. jelenet. Tengerek és földrészek fölött, 1998.

A por átsuhan a fél világ fölött, közben máshonnan jött por is csatlakozik hozzá.

74. jelenet. Jemen, 1998.

Az ajtó és az ablak résein bezúdul az a por, mit Solmon nem tudott összegyűjteni, de a varázslat hatására a fél világot átutazta, hogy egyé váljon társaival, és együtt újból felépítsék a Gólem testét. A bezúduló por hozzátapad a fekvő alakhoz. Hatalmas emberi figura jön létre a porból. Mennydörgés, villámok cikáznak, a szél zúgása egybeolvad a hangszerek hangjával. Jehuda rabbi egyre csak mormolja a mágikus imákat, az erek kidagadnak a halántékán, látszik hogy emberfeletti erőt kell kifejtenie. A hatalmas alak lassan megremeg. Mindenki félelemmel vegyes csodálattal nézi. A rabbi arcán elégedett mosoly jelenik meg. Egyre hangosabban mondja az érthetetlen varázsigéket. A Gólem lassan feláll, de közben is csak folyton növekszik. A rabbi megrémül.

JEHUDA RABBI

Elég! Elég!

Kitépi az agyagból a pergament. A Gólem megmerevedik, majd hirtelen eldől, és agyonnyomja a rabbit.

75. jelenet. Budapest, Zsinagóga, nappal, 1998.

Kamca és Zsuzsa boldogan áll az esküvői sátor alatt. A kántor az ünnepi zsoltárokat éneкли.

⁶ Hálisten!

Kamca felhajtja Zsuzsa fátylát, és ajkához emeli a borral teli üvegkelyhet. Miután mindketten ittak belőle, Kamca a földhöz vágja és a kehely apró darabokra törik. Goti boldogan lép az ifjú párhoz.

GOTI

Mazal tov!

Fél évvel később.

76. jelenet. Budapest, utca, este, 1999.

Kamca siet a kihalt utcán a kórház felé. Az egy-két pislákoló lámpa alig világítja meg az utat. Egyik oldalon vasúti töltés, a másikon hosszú gyárfal. Árnyak válnak el hirtelen a faltól. Kamca maga előtt egy árnyat lát, megfordul, s mögötte is sötét alak áll terpeszben, lassan lépegetve közeledik hozzá Káin és Ábel. Kamca egy pillanatra megtorpan, majd határozott léptekkel megy tovább. Mikor úgy érzi, hogy kellő közelségbe ért, elrugaszkodik, hogy egy meglepetésszerű testcsellel elfuthasson az egyik bérgyilkos mellett. A hatalmas férfi meglepődik ugyan, de gondolkodás nélkül nyúl oldalra, sikerülve elgáncsolni Kamcát. Elesik a síkos macskakövön, de már ugrik is fel, hogy rohanjon tovább. A bérgyilkos belekapaszkodik a zakójába, megragadja, és egy hatalmasat csap Kamca arcába. Kamca előtt egy pillanatra elsötétedik a világ. Szinte vaktában verekedik a két bérgyilkossal. Verekedés közben a vasúti pályára kerülnek. Lenyomják Kamcát a sínre, ő hirtelen kifordul a kezek alól. Egyet rúg Ábelbe, de Káin megragadja. Jön a vonat, de ők a verekedés hevében észre sem veszik. Mindhármukon átszáguld az éjszakai gyors, és már csak a mozdulatlan néma sínek maradnak ott.

77. jelenet. Budapest, kórház, szülő-szoba, 1999.

Zsuzsa fekszik fenn az asztalon, nyög kiabál, sikoltozik, szenved, szül. Végre kint van a gyermek.

ÁPOLÓNŐ

Gratulálok, anyuka. Gyönyörű kisfia született.

78. jelenet. Budapest, kórház, éjszaka, 1999.

Zsuzsa boldogan és kimerülten alszik a szülés fáradalmi után. Az ágya melletti kiságyban alszik a gyermek, Kamca fia.

Halkan nyílik az ajtó. Néma léptekkel bejön Solmon. Kiveszi a csecsemőt az ágyából és elviszi. A portás alszik a portásfülkében. Solmon hangtalanul surran ki a takaróba bugyolált csecsemővel a kórházból.

79. jelenet. Prága, Hradzsín, 1589.

Rudolf császár nem bír uralkodni izgalmán, zavartan felkacag. Hirtelen eltűnik a kép, világos füst lepi el a termet, a mennyezet elkezd süllyedni. Általános pánik tör ki, mindenki kiáltozik, fejvesztetten rohangál, próbál menekülni, de az ajtók zárva vannak. Egyedül Löw rabbi áll nyugodtan a terem közepén, fejét lehajtva motyogva imádkozik, majd felemeli a két karját.

LÖW RABBI

(héberül imádkozik)

A mennyezet megáll. Mindenki fellélegzik, egymás nyakába borul. Kinyílnak az ajtók, az udvari slepp nagy része kitódul, elmenekül. A kiáradó tömegen keresztül szolgák próbálnak áttörni karos gyertyatartókat cipelve, fény tölti be a termet.

RUDOLF CSÁSZÁR

Elnézésetet kérem, rabbi. Egyszerűen nem bírtam visszatartani

LÖW RABBI

Felség, bár véletlen nem létezik, és minden tettünk meg vagyon írva a sors könyvében, ez nem mentesít egyéni cselekedeteink következményétől, és minden tettünkért felelősséggel tartozunk. Egy császárnak meg kell tanulnia uralkodnia magán, hisz hogy akarhat uralkodni másokon, akár egy egész népen, ha saját magán nem tud uralkodni.

RUDOLF CSÁSZÁR

Nagy szerencséd, hogy más nem hallotta amit most mondtál, mert bár belátom igazságod van, mégis meg kéne hogy büntesselek e merész beszédért. De így azt hiszem okulni fogok belőle.

Közben az egész terem szinte teljesen kiürült, mindenki elszaladt, csak a császár, a rabbi a segédeivel és Hayek maradtak bent.

80. jelenet. Prága, Óúj Zsinagóga padlás, 1589.

Löw rabbi a Gólemmel belép a padlásra.

LÖW RABBI

Én, az alkotód parancsolom néked, hogy feküdj le!

A Gólem engedelmesen lefekszik. A rabbi kiszedi a szájából a pergamendarabkát. A Gólem riadtan pislog, de nem bír mozdulni. Löw rabbi hétszer körbejárja, de pont az ellenkező irányba, mint amikor teremtette, és közben visszafele mondja a varázsigéket. A Gólem egyre jobban pislog, majd hirtelen szétporlad. Csak egy porkupac marad ott a földön. A rabbi megnyugodva zárja be a padlásajtót.

81. jelenet. Prága, Óúj Zsinagóga, 1589.

Löw rabbi a Tóra-szekrény előtt állva beszél a néphez.

LÖW RABBI

Izráel fiai! A mai napon nagy veszedelemtől szabadított meg minket a Seregek Ura. Ezért ennek a napnak az emlékére megtiltom, hogy mostantól bárki is felmenjen ezen zsinagóga padlására! Aki ezt a parancsot megszegi, a legborzalmasabb halállal lakol bűnéért.

~ vége ~